

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra nederlandistiky

Studijní rok 2021/2022

OVERTOERISME IN NEDERLAND

OVERTOURISM IN THE NETHERLANDS

NADMĚRNÝ CESTOVNÍ RUCH V NIZOZEMSKU

Bakalářská práce

Praktická nizozemská filologie

Karolína Bergerová

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Křížová, Ph.D.

Olomouc 2022

Verklaring

Ik verklaar dat ik mijn bachelorscriptie zelfstandig geschreven heb en alle vakliteratuur en bronnen die ik gebruikt heb in de literatuurlijst heb vermeld.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem v ní uvedla veškerou použitou literaturu a další zdroje.

V Olomouci dne

Karolína Bergerová

Dankbetuiging

Ik wil graag van harte mijn dank betuigen aan mijn begeleider, Mgr. Kateřina Křížová, Ph.D. voor haar waardevolle adviezen en opmerkingen die mij hebben geholpen bij het schrijven van mijn bachelorscriptie.

Inhoud

Inleiding	5
Hoofdstuk 1 Karakteristiek van overtoerisme	7
1.1 Definities van het begrip	7
1.2 Overtoerisme in samenhang	9
1.2.1 Mythen.....	9
1.2.2 Overcrowding	10
1.2.3 Massatoerisme	11
1.3 Oorzaken van overtoerisme	12
1.4 Impact van overtoerisme	15
1.4.1 Doxey's irritatie index	16
1.4.2 Butler's levenscyclus.....	17
1.5 Mogelijke strategieën	19
Hoofdstuk 2 Overtoerisme in Nederland	21
2.1 Amsterdam	24
2.2 Andere plaatsen	28
2.2.1 Giethoorn.....	28
2.2.2 Kinderdijk.....	29
2.2.3 Maastricht	29
2.2.4 Scheveningen.....	30
2.2.5 Zaanse Schans.....	31
2.2.6 Bollenvelden.....	32
Conclusie.....	33
Bibliografie	35
Videobronnen.....	40
Resumé in het Tsjechisch.....	41
Resumé in het Engels	42
Anotace	43

Inleiding

Reizen is de laatste jaren een normaal onderdeel van het leven voor de meesten van ons geworden en voor sommigen is het zelfs een manier van leven geworden. Het is een manier van ontspanning, een kans om te verkennen, vaak soort van zelfvervulling. Door het snelle tempo van leven, het betere economische niveau en de groeiende levensstandaard in de meeste delen van de wereld reizen mensen steeds meer. Dit brengt ongetwijfeld veel voordelen met zich mee, maar aan de andere kant ook veel nadelen, zoals het fenomeen ‘overtourisme’.

Het begrip ‘overtourisme’ is pas de laatste jaren bekend. Dit is een congestie van bestemmingen met bezoekers en de negatieve gevolgen die daarmee gepaard gaan. We kunnen het ook begrijpen als de impact van overmatig toerisme op een bestemming, of delen daarvan, die de gepercipieerde levenskwaliteit van plaatselijke bewoners en/of de kwaliteit van bezoekerservaringen overmatig negatief beïnvloedt. De mate van ‘overtourisme’ varieert in elke bestemming, afhankelijk van de populariteit, betaalbaarheid, gevolgen voor het milieu of de mate van invloed op de kwaliteit van het leven van de plaatselijke bewoners. In het kader van mijn bachelorscriptie ga ik deze problematiek op het grondgebied van Nederland aan de orde stellen.

Het doel van deze bachelorscriptie is het analyseren en het verduidelijken van de problematiek die ‘overtourisme’ wordt genoemd. Een ander doel van dit onderzoek is om erachter te komen wat de concrete voorbeelden zijn van ‘overtourisme’ in Nederland.

Om het doel van deze bachelorscriptie te bereiken, worden de volgende vragen gesteld: Wat is de definitie van ‘overtourisme’? Wat zijn de specificaties van het ‘overtourisme’? Voor dit onderzoek stel ik ook andere vragen. Waar in Nederland zijn de grootste problemen van ‘overtourisme’? In welke vormen is het in Nederland te zien en wat zijn de gevolgen daarvan?

De bachelorscriptie bestaat uit twee hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk presenteer ik wat ‘overtourisme’ eigenlijk is en hoe lang erover wordt gediscussieerd. Ik voeg hier ook verschillende definities van de term toe. Vervolgens wordt ‘overtourisme’ dan geplaatst in de context van soortgelijke, maar niet identieke begrippen zoals massatoerisme en ‘overcrowding’, die met ‘overtourisme’ verward plegen te worden. Om dit verschijnsel beter te begrijpen, stel ik de mogelijke oorzaken en gevolgen van ‘overtourisme’ voor. Dit alles wordt aangevuld met mogelijke strategieën om deze kwestie aan te pakken, met praktische voorbeelden uit verschillende bestemmingen.

In het tweede hoofdstuk schrijf ik over het ‘overtourisme’ in verband met Nederland. Dit land is een frequente bestemming voor veel Nederlandse en internationale reizigers, en ik laat dit ook zien met grafieken en diagrammen. Voor deze bestemmingen

vermeld ik waarom de concrete plaats ten prooi is gevallen aan ‘overtourisme’, d.w.z. waarvoor de bezoekers hier komen. Vervolgens, wat zijn de gevolgen van ‘overtourisme’ op de bestemming en hoe worden deze problemen aangepakt.

Ik neem aan dat Nederland te maken heeft met het probleem van ‘overtourisme’, omdat dit land op de lijst van populaire toeristische bestemmingen staat. Verder verwacht ik dat de meest getroffen stad door ‘overtourisme’ in Nederland de hoofdstad Amsterdam is. Deze stad heeft veel te bieden, van historische gebouwen en gezellige grachten tot het multiculturalisme. Ik veronderstel echter dat andere plaatsen in Nederland ook last hebben van ‘overtourisme’. Ten slotte verwacht ik dat een aantal door toerisme getroffen Nederlandse gemeenten al bepaalde maatregelen hebben genomen om dit fenomeen tegen te gaan.

Omdat het onderwerp ‘overtourisme’ relatief nieuw is, zijn er nog niet veel Nederlandstalige boeken over dit onderwerp. Niettemin heb ik gewerkt met twee Engelstalige boeken *Overtourism. Issues, realities and solutions* (Dodds en Butler 2019a) en *Overcoming overtourism* (Frey 2021). Daarnaast heb ik voornamelijk gebruikgemaakt van rapporten van toeristische organisaties zoals United Nations World Tourism Organisation (UNWTO). Gegevens over het aantal toeristen in de bestemmingen en andere cijfers zijn afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Op het gebied van toerisme is het vaak noodzakelijk over actuele en recente informatie te beschikken, en daarom heb ik ook gebruikgemaakt van op de internet beschikbare artikelen. Ik heb dit soort bronnen vooral gebruikt voor de karakteristiek van de concrete gevallen van ‘overtourisme’ in Nederland.

In de conclusie van deze bachelorscriptie wordt de hele scriptie samengevat. Bovendien worden de onderzoeksvragen hier beantwoord en eventuele aanbeveling gedaan.

Hoofdstuk 1 Karakteristiek van overtoerisme

1.1 Definities van het begrip

De term ‘overtoerisme’ is de laatste jaren een steeds vaker gebruikte term, vooral in verband met het toerisme in de populaire bestemmingen zoals Venetië, Barcelona, Londen of Amsterdam (Milano et al. 2018).

Het is een relatief nieuwe term, die een letterlijke vertaling is van het oorspronkelijk Engelse begrip ‘overtourism’. Toch bestaat er geen precieze definitie die de kenmerken van dit verschijnsel duidelijk weergeeft. Deze term kan worden omschreven als ‘overmatig toerisme’ of ‘overlast veroorzakend massatoerisme’, dat een negatieve invloed heeft op verschillende gebieden van het leven (Den Boon 2022). Dit komt ook tot uiting in het prefix ‘over’ in het woord ‘overtoerisme’ met het gevolg dat er te veel toerisme is op de bestemming en dat het toerisme de mogelijkheden, de capaciteitsgrenzen van de bestemming overschrijdt. Aangezien verschillende definities enigszins uiteenlopen, worden hieronder enkele formuleringen gegeven om deze term beter te begrijpen.

De onlineversie van het Van Dale woordenboek heeft in november 2018 eigen interpretatie over het woord ‘overtoerisme’ aan zijn database toegevoegd: “toerisme of massatoerisme naar plekken waar dit overlast veroorzaakt, hetzij voor de omgeving of voor de bewoners” (VD 2022). Dit woord komt echter nog niet voor in de gedrukte versie van 2015.

Het begrip ‘overtoerisme’ kan worden omschreven als toerisme dat al een absoluut ondraaglijk niveau heeft bereikt – verg. de definitie gepubliceerd door United Nations World Tourism Organisation (UNWTO 2018a): “the impact of tourism on a destination, or parts thereof, that excessively influences perceived quality of life of citizens and/or quality of visitor experiences in a negative way.”

De auteurs van het artikel *Overtourism: a growing global problem* (Milano et. al 2018: 2) beschrijven het overtoerisme als

the excessive growth of visitors leading to overcrowding in areas where residents suffer the consequences of temporary and seasonal tourism peaks, which have enforced permanent changes to their lifestyles, access to amenities and general well-being.

Peeters et al. (2018: 22) beschrijven in hun studie *Research for TRAN Committee*¹ – *Overtourism: impact and possible policy responses* het concept van overtoerisme als volgt: “Overtourism describes the situation in which the impact of tourism, at certain times and in certain locations, exceeds physical, ecological, social, economic, psychological, and/or political capacity thresholds.”

Volgens het onderzoek *The Challenge of Overtourism* ervaren bestemmingen overtoerisme wanneer:

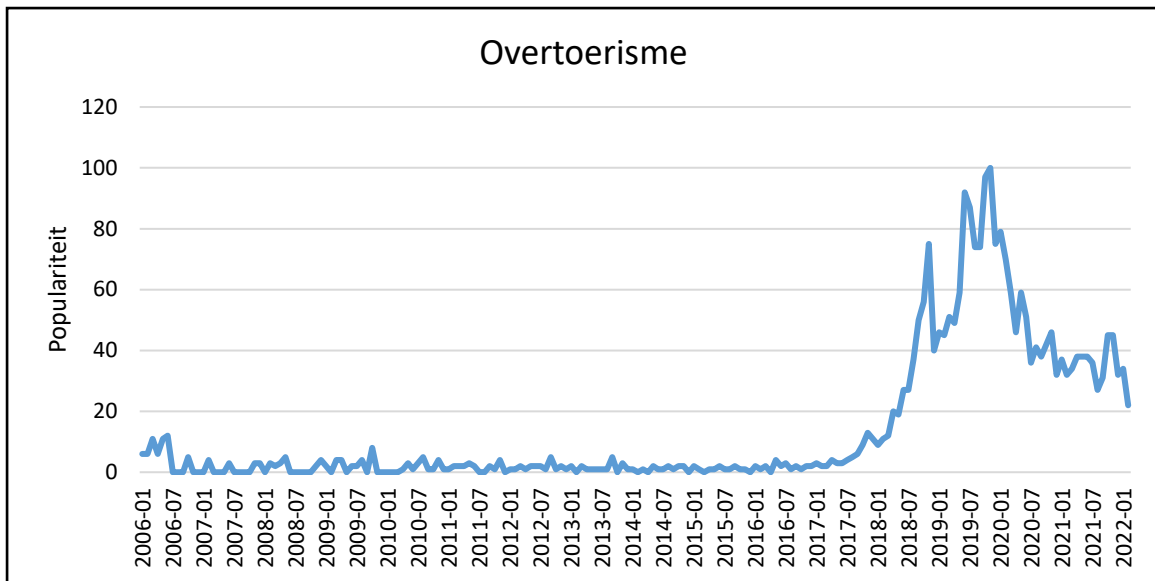
hosts or guests, locals, or visitors, feel that there are too many visitors and that the quality of life in the area or the quality of the experience has deteriorated unacceptably. It is the opposite of Responsible Tourism which is about using tourism to make better places to live in and better places to visit. (Goodwin 2017: 1)

Hoewel toerisme en toeristen al jaren, zelfs decennia, het voorwerp zijn van klachten, is het begrip ‘overtoerisme’ relatief nieuw. De oorspronkelijke Engelse term ‘overtourism’ werd volgens Google voor het eerst opgezocht in 2006 (Dodds/Butler 2019a: 1). Daarna kwam het tot de doorbraak van het begrip op het internet. Op Twitter werd #overtourism volgens Goodwin (2019: 110) voor het eerst gebruikt in augustus 2012 door gastheren en bezoekers, die uiting gaven aan hun gevoel dat de levenskwaliteit van de plaatselijke bewoners of de ervaringen van bezoekers waren verslechterd. De term werd populair gemaakt op de toeristische webpagina *Skift*, waar Sheivachman (2017) opmerkte dat overtoerisme een gevaar vormt voor bestemmingen omdat

the dynamic forces that power tourism often inflict unavoidable negative consequences if not managed well. In some countries, this can lead to a decline in tourism as a sustainable framework is never put into place for coping with the economic, environmental, and sociocultural effects of tourism. The impact on local residents cannot be understated either. (cit. In Dodds/Butler 2019a: 1)

Toch dateren volgens Peeters et al. (2018) de meeste werken over dit verschijnsel uit 2017 en een groot aantal wetenschappelijke publicaties uit 2018. Deze bewering wordt bevestigd door de onderstaande grafiek 1.

¹ Committee on Transport and Tourism of the European Parliament, Commissie vervoer en toerisme van het Europees Parlement

Grafiek 1: Populariteit van het zoeken naar het woord 'overtourisme' van 2006 tot 2022, bron: Google trends 2022

De getallen geven de relatieve belangstelling voor het zoeken aan ten opzichte van het hoogste punt in de grafiek voor een bepaald gebied en een bepaalde tijd. Een waarde van honderd staat voor de hoogste populariteit van een term. Een waarde van vijftig betekent dat de term half zo populair was. Een score van nul betekent dat er niet genoeg gegevens voor de termijn zijn verzameld.

Uit de grafiek blijkt dat de term 'overtourisme' al sinds 2006 vrij bekend is. De bewustwording over dit onderwerp is sinds 2017 sterk toegenomen, wat ook samenhangt met het grote aantal wetenschappelijke publicaties over dit onderwerp. Opmerkelijk is dat de trend van het 'overtourisme' aan het stijgen was tot eind 2019, toen het werd gestopt door de wereldwijde pandemische crisis in verband met de verspreiding van COVID-19 en mensen konden niet reizen.

1.2 Overtourisme in samenhang

1.2.1 Mythen

Alvorens in te gaan op de oorzaken en gevolgen van het 'overtourisme', is het van belang een aantal mythen, die erover bestaan, te ontkrachten. Volgens het onderzoek *'Overtourism'? Understanding and Managing Urban Tourism Growth beyond Perceptions* (UNWTO 2018b) bestaan er vier. Ten eerste gaat de congestie van het toerisme niet alleen over het aantal van bezoekers, maar over de capaciteit om ze te beheren. Veel steden kunnen zeer grote aantallen toeristen aan, terwijl andere bestemmingen het met veel lagere aantallen moeilijk hebben. Ten tweede is de toeristische congestie echter een lokaal probleem dan een probleem voor de hele stad of het hele gebied. De populairste plaatsen in steden of bij grote trekpleisters staan het meest onder druk van toeristen. Maar zelfs in

de meest populaire en bezochte steden zijn er gebieden met zeer lage concentraties toeristen. Dergelijke plaatsen zijn ook te vinden in de buurt van grote bezienswaardigheden. Om een doeltreffende oplossing te vinden, moeten de kenmerken daarom en problemen van elke bestemming zorgvuldig worden geanalyseerd. Ten derde betreft de congestie niet alleen het toerisme zelf. Niet alleen openbare ruimten staan onder grote druk, maar ook de infrastructuur, het openbaar vervoer, de horeca en andere. Deze diensten worden echter niet alleen door toeristen gebruikt, maar ook door plaatselijke bewoners en pendelaars. ‘Overtoerisme’ is een probleem dat vele gebieden betreft en moet op een alomvattende manier worden aangepakt. Ten vierde zijn de technologische oplossingen zeer belangrijk, maar zij kunnen het probleem van het ‘overtoerisme’ niet oplossen. De moderne technologie speelt ontegenzeggelijk een grote rol bij de aanpak van de problemen in verband met ‘overtoerisme’, maar het is een meer complexe kwestie. De oplossing vereist intensieve samenwerking tussen alle belanghebbenden. Of het nu gaat om bezoekers, plaatselijke bewoners of de lokale overheid.

Naast de vier bovengenoemde mythen noemen Ko Koens et al. in het artikel *‘Is Overtourism Overused? Understanding the Impact in a City Context’* (Koens e.a. 2018) er nog drie. Ten eerste is ‘overtoerisme’ geen recent probleem. Het is waar dat het pas de laatste jaren meer onder de aandacht van het grote publiek is gekomen, maar dat kan te wijten zijn aan de steeds toenemende druk van het toerisme en nieuwe manieren om daar uiting aan te geven, zoals de gedeelde economie. Ten tweede is ‘overtoerisme’ niet alleen een probleem in steden. Hoewel het meeste onderzoek concentreert zich op ‘overtoerisme’ in een stedelijke context, doet dit probleem zich ook voor op kust & eilandbestemmingen of landelijke bestemmingen (zie 2.2.1, 2.2.2, 2.2.4, 2.2.5 en 2.2.6). Ten derde is ‘overtoerisme’ niet hetzelfde als massatoerisme. Massatoerisme is een algemene term voor reizen door grote groepen bezoekers, ongeacht of de bestemmingen dat aankunnen of niet. Maar ‘overtoerisme’ heeft negatieve gevolgen voor veel gebieden van het leven, het milieu en de plaatselijke bevolking.

1.2.2 Overcrowding

Het begrip ‘overcrowding’ houdt verband met het hoofdbegrip van deze BA-scriptie – ‘overtoerisme’. Het kan vrij vertaald worden als overbevolking. Het online Cambridge woordenboek omschrijft deze term als “a situation when a place contains too many people or things”. Er bestaan verschillende opvattingen en meningen over ‘overtoerisme’ en ‘overcrowding’. Auteurs die zich met deze onderwerpen bezighouden nemen verschillende standpunten in, waarbij sommigen de twee termen als dezelfde beschouwen en ze door elkaar halen. Andere auteurs interpreteren de twee begrippen anders en beschouwen het ene als een gevolg van het andere. Bijvoorbeeld Dodds en Butler (2019b) spreken over ‘overcrowding’ als gevolg van ‘overtoerisme’ en stellen dat ‘overtoerisme’ negatieve

effecten en veranderingen kan veroorzaken, waaronder negatieve lokale reacties, ongewenste fysieke veranderingen, schade aan natuurlijke en culturele hulpbronnen, en ‘overcrowding’. Ik deel deze opvatting. Aan de andere kant zien Peeters et al. (2018) ‘overcrowding’ als een bekend fenomeen dat vooral wordt geassocieerd met negatieve ervaringen als gevolg van de aanwezigheid van te veel bezoekers op een bepaalde plek, terwijl ‘overtourisme’ een veel breder en complexer fenomeen vertegenwoordigt. Bovendien wordt ‘overtourisme’ in verband gebracht met het aantal bezoekers, maar ‘overcrowding’ verwijst meer naar de psychologische reactie op dit grote aantal toeristen. Het is een gevoel van gebrek aan privacy of ongewenste interactie. Problemen met ‘overcrowding’ kunnen elk type bestemming betreffen, van landen, regio’s, steden tot afzonderlijke plaatsen zoals parken, stranden of musea.

1.2.3 Massatoerisme

Een ander begrip dat verband houdt met het onderwerp van deze BA-scriptie en dat moet worden toegelicht om verwarring of verwisseling te voorkomen, is massatoerisme. Deze term kan worden vertaald als:

een algemene term die verwijst naar het reizen van grote groepen bezoekers, het gebruik van massale accommodatie- en horecafaciliteiten en vervoermiddelen, het creëren van een massale vraag naar specifieke plaatsen of ervaringen, en de consumptie van vooraf voorbereide en geconstrueerde ervaringen² (Pásková/Zelenka 2012, cit. in Tintěrová 2020: 18).

Deze definitie impliceert dat de typische kenmerken van massatoerisme grote aantallen toeristen omvatten, vaak in georganiseerde groepen. Een ander kenmerk is het beperkte contact met de plaatselijke bevolking, een gevolg hiervan is een niet-authentieke ervaring. Als gevolg van de eerdergenoemde verbetering van de levensstandaard wordt het massatoerisme tegenwoordig steeds intensiever. Steeds meer bestemmingen kampen met dit probleem, vooral strand- en stadsbestemmingen. Deze kwestie is op veel plaatsen een veelbesproken onderwerp geworden. Vanwege de verslechtering van de levenskwaliteit van de plaatselijke bevolking en de ervaringen van de reizigers wordt er in het kader van het massatoerisme steeds meer gesproken over ‘overtourisme’ (Agyeiwaah 2019, cit. in Tintěrová 2020). Het ‘overtourisme’ is daarom “the growing evolution of unsustainable mass tourism practices” (Milano 2017, cit. in Peeters et al. 2018: 25).

² Mijn vertaling K. B., originele tekst: „obecný termín označující cestování velkých skupin návštěvníků, využívání hromadných ubytovacích a stravovacích zařízení a dopravních prostředků, vytváření masové poptávky po specifických místech nebo zážitcích a konzumace předem připravených a fabulovaných zážitků.“

1.3 Oorzaken van overtoerisme

Om het toerisme goed te begrijpen, moet men de oorzaken van het toerisme achterhalen. Het is niet mogelijk de eenduidig oorzaak van het ‘overtoerisme’ definitief vast te stellen, aangezien deze van bestemming tot bestemming kan verschillen. Er zijn verschillende factoren die, in combinatie met andere, een klimaat kunnen vormen waarin ‘overtoerisme’ kan ontstaan. Sommige daarvan zijn een gevolg van de moderne tijd en andere bestaan al een lange tijd, maar hun invloed is de laatste jaren alleen maar toegenomen. En wanneer ze gecombineerd worden, kunnen ze, volgens Dodds en Butler een dramatisch effect hebben op bestemmingen (2019a). De oorzaken van ‘overtoerisme’ zijn vaak specifiek voor elke bestemming, er is zelden één enkele oorzaak.

Over de factoren die hebben bijgedragen tot het ontstaan van het ‘overtoerisme’ hebben al veel auteurs geschreven. Aangezien verschillende auteurs het over de meeste feiten min of meer eens zijn, worden hieronder de belangrijkste punten genoemd uit het onderzoek *Overtourism: Cases, Symptoms and Treatment* van Harold Goodwin (2019) en uit het boek *Overtourism: Issues, realities en solutions* van Dodds en Butler (2019a).

Groter aantal toeristen – Snelle verstedelijking, economische ontwikkeling, lagere vervoerskosten, reisfaciliteiten en een groeiende middenklasse in zowel ontwikkelde als opkomende economieën hebben allemaal een rol gespeeld in de groeiende populariteit van toeristische bestemmingen voor zakenreizigers en vakantiegangers. In de afgelopen decennia is het aantal internationale reizigers gegroeid van 25 miljoen internationale aankomsten in 1950 tot meer dan 1,3 miljard in 2017. Deskundigen van de UNWTO voorspellen dat het toerisme jaarlijks met ongeveer 3,3% zal blijven groeien tot 2030, wanneer het aantal toeristen zal stijgen tot 1,8 miljard (UNWTO 2018b). ‘Overtoerisme’ is niet alleen een Europees verschijnsel, het breidt zich uit tot Azië en vele ontwikkelingslanden.

Lage reiskosten – Volgens Garcia “is travel more affordable because of greater prosperity and the relative declining cost of travel” (2017; cit. In Dodds/Butler 2019a: 8). Meer mensen kunnen het zich veroorloven de reis te betalen dankzij goedkope luchtvaartmaatschappijen, vaak meerdere keren per jaar. Het gebruik van luchtvervoer is goedkoper dan spoorwegvervoer over lange afstanden omdat vliegtuigbrandstof niet wordt belast en de vervuilers niet betalen voor hun broeikasgasvoetafdruk. Bovendien zijn alle vervoersdiensten frequenter, van luchtvervoer over langeafstandsbussen tot spoorvervoer, trams en metro's. Al deze vervoermiddelen komen steeds vaker voor. Als gevolg daarvan worden meer mensen vervoerd. Daarom worden de prijzen voor vliegtuigtickets verlaagd. En dit veroorzaakt nog grotere toevloed van toeristen. Thompson (2013, cit. in Dodds/Butler 2019: 8) toont aan dat de luchtvaarttarieven in de 30 jaar vóór 2013 met 50% zijn gedaald. In 2015 maakten 1,95 miljard passagiers gebruik van luchthavenfaciliteiten

in heel Europa, tegenover 20,7 miljoen in 2000, volgens Dobruszkes (2006, cit. In Dodds/Butler 2019: 8).

Nieuwe groepen toeristen – Naarmate de maatschappij over de hele wereld zich ontwikkelt en de visumbeperkingen voor veel reizigers worden versoepeld, ontstaan er ook nieuwe groepen reizigers. In 2018 had bijvoorbeeld slechts 4% van de bevolking in China een paspoort. Dit aantal zal naar verwachting stijgen tot 12% in 2025. In cijfers uitgedrukt zijn dat ruwweg 220 miljoen Chinese inwoners met een paspoort, bijna het dubbele van het aantal paspoorthouders (120 miljoen) in 2015 (Goldman Sachs 2015, cit. in Dodds/Butler 2019). Door de toename van het aantal paspoorthouders verwacht de China Outbound Tourism Research Institute (COTRI) dat het aantal overzeese reizen van Chinezen tegen 2030 tot meer dan 400 miljoen zal stijgen (Arlt 2018, cit. in Dodds/Butler 2019).

De openbaar ruimte is gratis – Toeristen hoeven niet te betalen om voor de iconische toren van Pisa of het bord ‘I Amsterdam’ te staan en een foto te nemen. De kosten voor het onderhoud en de reparatie van deze gebouwen moeten door de plaatselijke belastingbetalers worden gedragen.

Meer betaalbare korte termijn accommodatie – Gewone huurders, dat wil zeggen permanente bewoners die weigeren de overdrijvende prijs van appartementen te betalen worden weggedrukt door platforms die het gemakkelijker hebben gemaakt om betaalbare accommodatie te vinden en meer mensen in staat hebben gesteld om te reizen. Het meest succesvolle en bekritiseerde platform van dit type is Airbnb, dat in 2008 werd opgericht. Volgens Sommerville (2018, cit. in Dodds/Butler 2019) “Airbnb has doubled the number of bookings for its listed properties every year since 2008, reaching 130 million guests in 2017.” Als gevolg daarvan worden de gevolgen van het toerisme in de buurten van de mensen groter.

Ruimere toegang tot media en informatie – Media hebben vaak invloed op beslissingen van toeristen over bestemmingskeuze, en met de toenemende wereldwijde toegang van mensen tot media neemt deze invloed toe. Ook de invloed van films en tv-series op het toerisme is de laatste jaren toegenomen. Mensen willen naar iconische filmlocaties. Voorbeelden hiervan zijn de series *Game of Thrones*, *Tsjernobyl* of de *Harry Potter* filmserie (Dodds/Butler 2019). Een ander voorbeeld van de invloed van de media is ontegenzeggelijk de sociale media. Facebook, Twitter en tegenwoordig vooral Instagram, die het mogelijk maken om bestemmingen te promoten en reiservaringen te delen met een breed publiek. In de studie *The Tourist Gaze* van Urry (1990, cit. in Hospers 2019) wordt uitgelegd dat toeristen op zoek zijn naar visuele ervaringen die verschillen van hun dagelijks leven. Reizigers gaan naar bestemmingen om te ‘staren’. Dit feit wordt toegelicht aan de hand van het voorbeeld dat Amerikanen bijvoorbeeld de Karelsbrug in Praag niet zouden hebben bezocht als zij niet zo waren gemanipuleerd door de sociale media. Zoals

Hospers (2019: 20) zegt: “They want to take the same picture that has been taken million times before.” Dit proces leidt tot een toeristische variant van het ‘Matthew effect’: drukke bestemmingen worden nog drukker.

Seizoensgebondenheid – Wat de toeristische bestemmingen betreft, moet ook rekening worden gehouden met het seizoengebonden karakter. In de winter kunnen we een grote toevloed van toeristen in de bergstreken verwachten, terwijl de kustplaatsen hun drukste periodes in de zomermaanden beleven. Sommige bestemmingen en individuele bedrijven schikt toch een rustiger seizoen volgens Goodwin’s artikel *The Challenge of Overtourism* (2017). Het zijn deze bedrijven die de verlenging van het seizoen onwenselijk vinden.

Groeigerichte aanpak – Een van de belangrijkste redenen voor het ontstaan van ‘overtourisme’ is de gerichtheid op groei en winst. De meeste bedrijven, reisorganisaties en marketingstrategieën richten zich alleen op de opbrengst zonder rekening te houden met de gevolgen. De toeristische sector wordt nog steeds alleen gezien als een kans op nieuwe banen en economische vooruitgang. Dit blijkt uit het grote aantal werknemers wereldwijd in de toeristische sector, die in 2016 goed was voor 9,6% van de bijdrage van 7,6 biljoen dollar aan de wereldeconomie, volgens het rapport van World Travel and Tourism Council (WTTC 2017, cit. in Dodds/Butler 2019).

Korte termijn aandacht – Deze oorzaak hangt nauw samen met de op groei gerichte aanpak. Integendeel is aandacht op lange termijn belangrijk voor duurzaam toerisme. Als gevolg van de aandacht op korte termijn ontstaan er problemen op bestemmingen die niet snel kunnen worden opgelost en waarvoor vaak jaren nodig zijn. Dergelijke gevolgen invloeden negatief het leven van de plaatselijke bevolking en het milieu.

Weinig controle over het aantal toeristen – Zoals Dodds en Butler (2019a) opmerken, is een andere oorzaak van overtourisme het onvermogen van bestemmingen om het aantal reizigers of hun aankomsten te beheersen. Afzonderlijke luchthavens, havens en intermediaire vervoersbedrijven zijn verantwoordelijk voor deze verkeersgegevens, zodat de bestemmingen geen toegang hebben tot deze gegevens. Aangezien toeristen verschillende vervoerswijzen gebruiken om hun bestemming te bereiken, is het voor steden, skigebieden of eilanden onmogelijk dit te controleren.

Honeypots – Deze zijn plaatsen die massa’s toeristen aantrekken, waarvan de aantallen een belasting vormen voor het milieu en de plaatselijke bevolking. Voorbeelden hiervan kunnen de Eiffeltoren in Parijs, de Sagrada Família in Barcelona of de Tower of London zijn. Veel bestemmingen kiezen voor een ‘honeypots’ marketingstrategie, omdat het minder kost om dergelijke plaatsen en bezienswaardigheden te promoten en de kans op

succes groter is. Het succes van deze strategie wordt afgemeten aan het aantal internationale toeristen dat de stad aandoet.

1.4 Impact van overtoerisme

De gevolgen van ‘overtoerisme’ zijn niet noodzakelijkerwijs negatief, al zijn ze dat in de meeste gevallen wel. De gevolgen van ‘overtoerisme’ vormen een existentieel risico voor veel bestemmingen in de wereld (Peeters et al. 2018). Dit probleem kan gevolgen hebben voor zowel het culturele als het natuurlijke erfgoed van de bestemming, voor de levenskwaliteit van de plaatselijke bevolking of voor het verlies van de authenticiteit en de aantrekkelijkheid van de plaats. De negatieve bezorgdheid van de plaatselijke bewoners op lange termijn heeft te maken met het verlies van culturele identiteit en traditionele kleinhandel en de stijging van de huizenprijzen. Ook de gevolgen voor het milieu kunnen onomkeerbaar zijn, samen met het overmatig gebruik van schaarse hulpbronnen (Stanchev 2018).

De gevolgen van ‘overtoerisme’ kunnen in drie categorieën worden verdeeld (Peeters et al. 2018; Hospers 2019):

Gevolgen voor het milieu – deze vloeien voort uit het toegenomen gebruik van hulpbronnen, infrastructuur en faciliteiten op toeristische bestemmingen. Het gebruik kan tijdelijk zijn, bijvoorbeeld wanneer het gaat om cruiseschepen of een kort toeristisch seizoen, of wanneer het gaat om een eenmalige specifieke gebeurtenis (Peeters et al. 2018). De gevolgen variëren van vervuiling en schade tot congestie en ‘overcrowding’. Meer specifieke gevolgen voor het milieu zijn onder meer ernstige water-, bodem-, lucht- en geluidsverontreiniging en/of problemen bij de verwijdering van vast afval, alsook schade aan natuurlijke, historische en architecturale monumenten en vervuiling van het natuurlijke landschap. Daarnaast overbevolking van natuurlijke, historische en architectonische monumenten (Peeters et al. 2018).

Sociaal-culturele gevolgen – De toegenomen vraag en bezoekersaantallen leiden ook tot een aantal sociaal-culturele gevolgen, waaronder de verspreiding van toeristen naar voorheen woonwijken. Het resultaat is een verminderde authenticiteit en een verlies van culturele identiteit. Ongepast taalgebruik van bezoekers en hun verschillende waarden leiden tot een aantal problemen, zoals onbeschaafd gedrag en culturele misverstanden, en vijandigheid tussen gastheren en bezoekers. Verschillen in waarden tussen bezoekers en bewoners hebben de neiging toe te nemen met toenemende afstand (Peeters et al. 2018). Bovendien zijn de lokale bewoners zich bewust van de gevolgen van ‘overtoerisme’ voor hun levenskwaliteit, zoals lawaai 's nachts, ‘overcrowding’, prijsstijgingen, vandalisme en criminaliteit (Bellini en Pasquinelli 2016, cit. in Stanchev 2018). Er zijn ook positieve gevolgen van ‘overtoerisme’ die de lokale bevolking waarneemt, zoals een internationalere

sfeer, d.w.z. verschillende culturen in de stad, er worden meer evenementen georganiseerd, er wordt zorg besteed aan de bescherming van de historische delen van de stad en de historische architectuur wordt gerestaureerd (UNWTO, 2018).

Economische gevolgen – Minder opvallend maar zeer fundamenteel zijn de economische gevolgen van ‘overtourisme’. De kosten van alle soorten diensten en producten stijgen, zoals de prijzen in winkels en restaurants, de huizenprijzen en de kosten van het openbaar vervoer. Dit kan leiden tot sociale ongelijkheid en lokale bewoners die het gebied verlaten (UNWTO 2018b). Typische voorbeelden daarvan zijn Venetië en Barcelona. In korte film van Justin Francis (2018) *Crowded out* wordt door de plaatselijke bewoners gezegd dat: “Loosing habitants means losing the character of the city”. Ook is het vaak zo dat stadsbestuurders geen beperkingen opleggen aan toeristen: “It’s becoming more of a city for tourists than actually the residents” (Francis 2018). Seizoen gebondenheid en werkgelegenheid in verband met toerisme kunnen dan leiden tot economische afhankelijkheid en waardevermindering van andere sectoren (Peeters et al. 2018). Een ander soort economisch effect is de verslechtering van de indruk van de bestemming zoals dat door toeristen wordt ervaren. Deze indruk wordt negatief beïnvloed door negatieve ervaringen van bezoekers die het gevolg zijn van een verhoogd bewustzijn van niet-plaatselijke bewoners die in grote hoeveelheden op de bestemming aanwezig zijn, d.w.z. toeristen die zich gestoord voelen door toeristische ‘overcrowding’ en opstoppen (Peeters et al. 2018). Aan de andere kant heeft ‘overtourisme’ ook positieve economische gevolgen, aangezien de bestemmingen een hoog dienstverleningsniveau bieden dat zonder bezoekers niet mogelijk zou zijn. Een voorbeeld is het bredere aanbod aan horeca- en vrijetijdsactiviteiten (Oskam 2017).

1.4.1 Doxey’s irritatie index

Toerisme heeft een duidelijke invloed op de mensen die in de bestemmingen wonen, zowel positief als negatief. Doxey’s irritatie index analyseert de gevoelens van de plaatselijke bevolking in verhouding tot het aantal toeristen op een bestemming op vier punten. Volgens Stanchev (2018) kan ‘overtourisme’ in de laatste twee fasen van dit model vallen. Deze index is het onderwerp van *An essay on Doxey’s (1975) Irridex; Ap’s (1992) Social Exchange Process; and Gursoy and Rurhterford’s (2004) Determinants of Community Support theories* (2015) behandeld door Moore wiens beschrijving van deze module hier zal worden overgenomen. In de eerste fase beschrijft Moore de aanvankelijke positieve houding van de plaatselijke bevolking tegenover het toerisme, omdat dit een verbetering van de economische situatie en nieuwe kansen die het toerisme biedt, met zich meebrengt. Deze fase wordt ‘euforie’ genoemd, waarin het toerisme in de bestemming wordt gepland en gereguleerd en ontwikkeling brengt voor de plaatselijke gemeenschap. In de volgende fase, die ‘apathie’ wordt genoemd, worden meer formele verbanden tussen de actoren in

het toerisme aangeknoopt en worden toeristen reeds als vanzelfsprekend beschouwd. In de derde fase voelen de bewoners 'ergernis' of 'irritatie' ten opzichte van het toerisme van de bestemming, meestal als gevolg van de voortschrijdende beperkingen die voortvloeien uit het toerisme. Deze beperkingen omvatten bijvoorbeeld het gebrek aan parkeren, 'overcrowding' op de bestemming, toenemend lawaai en vervuiling op de bestemming. Bovendien komen deze gevoelens ook voort uit het gedrag van de deelnemers aan het toerisme zelf, zoals vandalisme en afwijkend gedrag. De laatste fase is "antagonisme". Als gevolg van de gestage toename van het aantal toeristen kunnen we nu al spreken van vijandigheid of geweld tegenover bezoekers. De laatste fase die wordt beschreven is berusting, wanneer veel inwoners de gevolgen van het toerisme beginnen te accepteren, of toeristen gaan mijden of van de bestemming wegtrekken.

Moore is echter kritisch over de Doxey's irritatie index en zegt dat deze eenrichtingsverkeer is en geen rekening houdt met de specifieke kenmerken van bestemmingen en lokale gemeenschappen, noch met de potentiële duurzame ontwikkeling van het toerisme in de bestemming (Moore 2015).

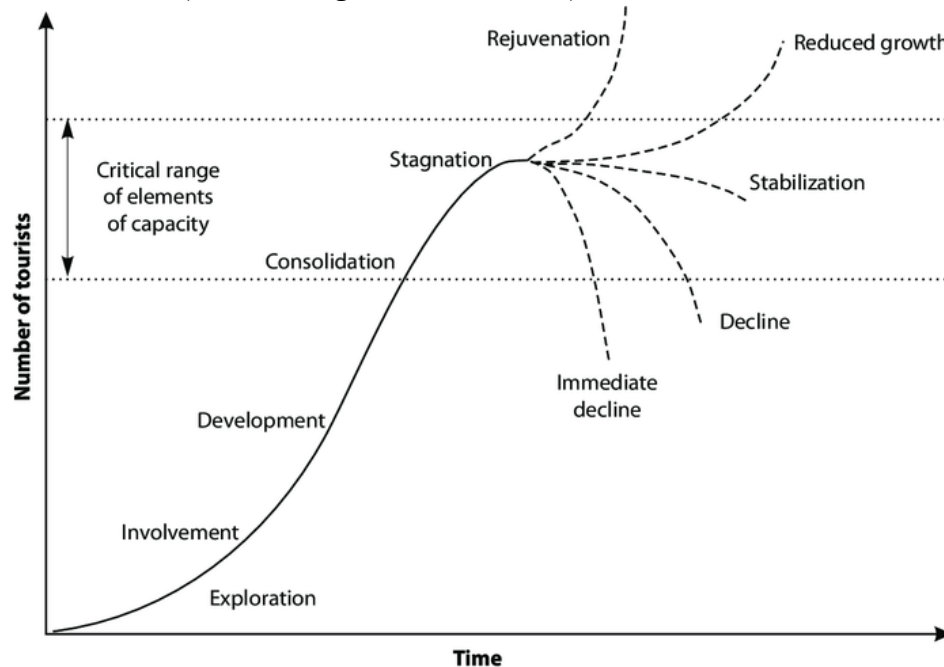
1.4.2 Butler's levenscyclus

Richard Butler werkte uit het levenscyclusmodel voor bestemmingen (zie grafiek 2) in 1980. Gezien het jaar waarin zijn werk *'The Concept of a Tourist Cycle of Evolution: Implications for Management of Resources'* werd gepubliceerd, was er nog geen sprake van 'overtourisme', maar het bracht wel de mogelijke negatieve gevolgen van het snelgroeiende toerisme aan het licht. Het model verklaart het dynamische karakter van bestemmingen en toont hun vereenvoudigde evolutie. Het model bestaat uit zes afzonderlijke fasen, die hieronder worden toegelicht:

- **Ontdekking** (van het Engels exploration) – Deze fase vertegenwoordigt een nieuwe bestemming met een klein aantal bezoekers, weinig bekendheid van de bestemming en weinig faciliteiten.
- **Betrokkenheid** (van het Engels involvement) – Naarmate de kwaliteit van de plaatselijke faciliteiten toeneemt, zullen ook de bekendheid en de bezoekersaantallen stijgen. Hiermee zullen ook de eisen op de bestemming toenemen en er wordt een toeristische markt gecreëerd.
- **Ontwikkeling** (van het Engels development) – In de derde fase bereikt het tempo van de toeristische ontwikkeling zijn hoogste intensiteit. In sommige gevallen is het aantal bezoekers groter dan het aantal plaatselijke bewoners. Vraag en aanbod zijn

divers en de ontwikkeling van bestemmingen wordt vaak gestuurd door buitenlandse ondernemers en bedrijven.

- **Consolidatie** (van het Engels consolidation) – In deze fase van de levenscyclus

Grafiek 2: Richard Butler's levenscyclusmodel voor bestemmingen, bron: *The Concept of a Tourist Cycle of Evolution: Implications for Management of Resources*, bron: Butler 1980

begint de belangstelling af te nemen, neemt de groei van het aantal bezoekers af en overheersen de bezoekers die niet geïnteresseerd zijn in het ervaren van de bestemming door de ogen van de plaatselijke bevolking. Deze plaatsen worden vaak sterk onder de aandacht gebracht door reisbureaus en trekpleisters worden levensbelangrijk voor de bestemming, vooral in termen van werkgelegenheid en inkomsten.

- **Stagnatie** (van het Engels stagnation) – In dit stadium bereikt het aantal bezoekers de draagkracht en begint de aantrekkelijkheid van de bestemming geleidelijk af te nemen.
- **Poststagnatie** (van het Engels poststagnation) – In de laatste fase van de levenscyclus van de bestemming ontstaan drie mogelijke scenario's voor verdere ontwikkeling, afhankelijk van de vorige ontwikkeling. De eerste optie is een onomkeerbare teruggang in ontwikkeling. De andere mogelijkheid is stabilisatie als gevolg van een goed voorbereid en doordacht plaatselijk beheersplan. Het plaatselijke draagvermogen zal toenemen. De laatste optie is 'verjonging' oftewel herstel van de levensduur van de bestemming.

1.5 Mogelijke strategieën

Er is geen uniforme oplossing voor ‘overtourisme’. Elke bestemming heeft een iets ander probleem, wat op de ene bestemming werkt, werkt niet op de andere. Een ander probleem is volgens Goodwin (2019) dat de lokale overheid en autoriteiten niet verplicht zijn het toerisme te beheren en niet over voldoende bevoegdheden en middelen beschikken. Toch zijn er een aantal aanbevelingen en mogelijke strategieën om ‘overtourisme’ tegen te gaan. Een aantal auteurs, zoals Frey (2021), Goodwin (2019) en de WTTC (2017) zijn het eens over veel van de hieronder genoemde punten:

Gelijkmatige stroom van bezoekers in tijd – Veel bestemmingen hebben te kampen met een onregelmatig toeristische toevloed, bijvoorbeeld als gevolg van de tijd van het jaar of het tijdstip van de dag. Dit heeft dan gevolgen voor overbelaste infrastructuur of de devaluatie van de ervaring. Er zijn verschillende manieren om deze ongelijke stroom van bezoekers te verzachten. Het eerste is het beperken van het aantal toeristen. Zo stelde de UNESCO aan Dubrovnik voor dat de stad een limiet zou vaststellen van niet meer dan achtduizend toeristen tegelijk, later werd deze limiet verder verlaagd tot vierduizend (WTTC 2017). Een andere mogelijkheid is de invoering van reserverings- en ticketingsystemen, bijvoorbeeld voor musea, galeries en vele andere. Toeristen zullen vooraf online tickets kunnen kopen voor een bepaald uur. Een andere strategie is het gebruik van technologie om overbelasting in real time te vermijden. In sommige gevallen wordt deze tactiek gebruikt om spits- en nier-spitsaankomsten in evenwicht te brengen en bezoekers te spreiden over minder populaire bestemmingen. In andere gevallen kunnen bezoekers zelf real-time gegevens gebruiken om wachtrijen te vermijden. Een andere optie is de vraag te verschuiven naar het laagseizoen.

Spreiding van de bezoekers over de bezienswaardigheden – Spreiding is een tactiek om toeristen te verdelen en zo opstoppingen te vermijden. Deze methode is meer gericht op terugkerende bezoekers, aangezien bezoekers die voor het eerst komen de ‘must-see’ plaatsen willen zien (WTTC 2017). De eerste optie is het promoten van minder bezochte plaatsen. In Venetië, bijvoorbeeld, wordt een campagne ‘Detourism: Travel Venice Like a Local’ gepromoot. Dit gebeurt via sociale netwerken of een tijdschrift, waarbij het de bedoeling is mensen te motiveren minder populaire plaatsen te bezoeken en de meer authentieke plaatsen voor te stellen (WTTC 2017). De tweede optie is de ontwikkeling van nieuwe attracties en routes.

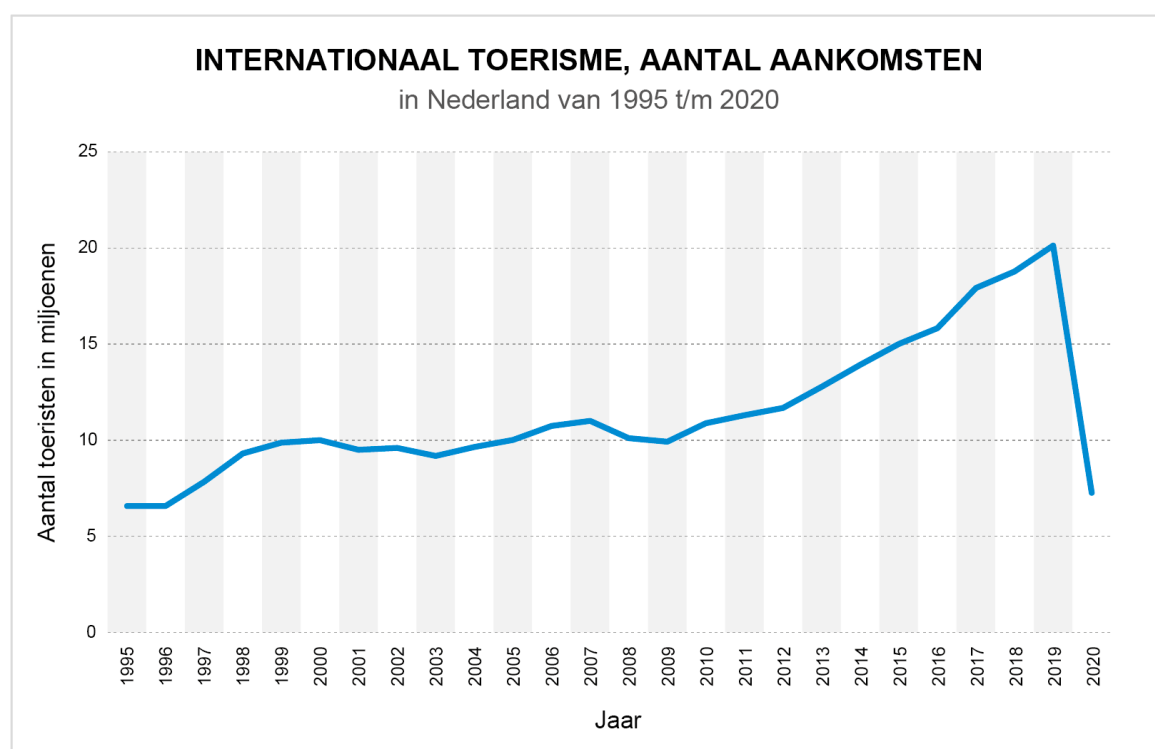
Prijsstelling aanpassen om vraag en aanbod in evenwicht te brengen – Een manier om vraag en aanbod met elkaar in evenwicht te brengen is de prijsstelling. Hoewel prijsverhogingen beperkend zijn voor toeristen, zullen zij ook de kosten voor de plaatselijke bevolking doen stijgen, zodat de prijzen zorgvuldig moeten worden gepland. Deze aanpak omvat belastingen en heffingen of het splitsen van prijzen voor verschillende

soorten bezoekers, b.v. studenten, plaatselijke bevolking (WTTC 2017). In Barcelona, waar een nieuw belastingtarief voor dagbezoekers wordt ingevoerd, is een strategie goedgekeurd om belastingen en heffingen in te voeren. Dat wil zeggen, bezoekers die niet in de stad overnachten maar de belangrijkste bezienswaardigheden komen bekijken (La Vanguardia 2017, cit. in WTTC 2017). Soortgelijk kunnen de prijzen voor verschillende groepen bezoekers worden aangepast wat accommodatie betreft.

Toegang en activiteiten beperken – In sommige bestemmingen helpen de bovenstaande strategieën tegen ‘overtourisme’ niet. Als op dergelijke bestemmingen de natuur wordt aangetast, cultuur en erfgoed worden bedreigd of de plaatselijke bevolking zeer ontevreden is, kunnen in dergelijke gevallen bepaalde toeristische activiteiten worden beperkt of zelfs verboden. Venetië heeft bijvoorbeeld de opening van nieuwe winkels verboden (WTTC 2017). Op Mallorca hebben verschillende gemeenten het drinken van alcohol in het openbaar verboden en boetes tot vijftienhonderd euro opgelegd als reactie op het problematische gedrag van toeristen (Sobot 2017, cit. in Stanchev 2018). Barcelona heeft besloten segways en elektrische scooters aan de waterkant en in het historische centrum te verbieden (WTTC 2017).

Hoofdstuk 2 Overtourisme in Nederland

Het aantal toeristen groeit wereldwijd nog steeds, in ieder geval tot 2019. Aan het eind van dit jaar werd de wereld getroffen door een pandemische crisis. Omdat het reizen niet mogelijk was, werd deze tendens onderbroken – zie grafiek 3 waarin het aantal Nederlandse toeristen in Nederland is te zien. Sinds 1995 is een toenemend aantal buitenlandse bezoekers te zien. Deze trend bereikte een hoogtepunt in 2019, toen een record van ongeveer twintig miljoen buitenlandse toeristen in Nederland aankwam (World bank 2022). In 2019 en 2020 is een scherpe dalende trend te zien, die weliswaar een halt heeft toegevoegd aan de enorme toevloed van toeristen. Er wordt verwacht dat het aantal buitenlandse toeristen in de volgende jaren zal terugkeren naar de toestand vóór de pandemische crisis.

Grafiek 3: Internationaal toerisme, aantal aankomsten in Nederland van 1995 t/m 2020, bron: World bank 2022, eigen verwerking

Zelfs grote aantallen toeristen, zowel uit binnen- als buitenland, zijn wellicht niet moeilijk te handhaven indien zij strategisch en gelijkmatig over het land worden verdeeld. Volgens de gegevens van het CBS (2018a) kunnen we zien hoe de toeristen in Nederland zijn verdeeld op basis van het aantal overnachtende gasten in elke provincie. De gegevens tonen de verdeling van zowel buitenlandse als Nederlandse bezoekers in elke provincie in 2017. Uit deze gegevens kan worden opgemaakt dat de provincie Noord-Holland aanzienlijk overheerst onder de internationale toeristen. Deze provincie is drie keer

populairder dan de provincie Zuid-Holland die de tweede populairste is. De andere provincies zijn niet zo populair bij buitenlanders, waarbij de noordelijke provincies Friesland, Drenthe, Flevoland en Groningen het minst populair zijn (zie diagram 1). Een mogelijke reden hiervoor zou kunnen zijn dat toeristen die in Nederland op de luchthaven Schiphol aankomen, blijven vooral in en rond de hoofdstad Amsterdam. De voorkeuren van de binnenlandse toeristen lopen sterk uiteen. Hoewel Noord-Holland ook de meest bezochte provincie is, noteren andere provincies, zoals Gelderland, Zuid-Holland, Limburg en Noord-Brabant, vergelijkbare bezoekersaantallen. In het algemeen zijn de Nederlandse toeristen veel gelijkmatiger over het land verdeeld. Dit kan zijn omdat de lokale bevolking meer plaatsen in Nederland kent of omdat ze drukke steden en attracties willen vermijden. Een soortgelijke trend is ook te zien bij de minder bezochte dagattracties (zie 2.1).

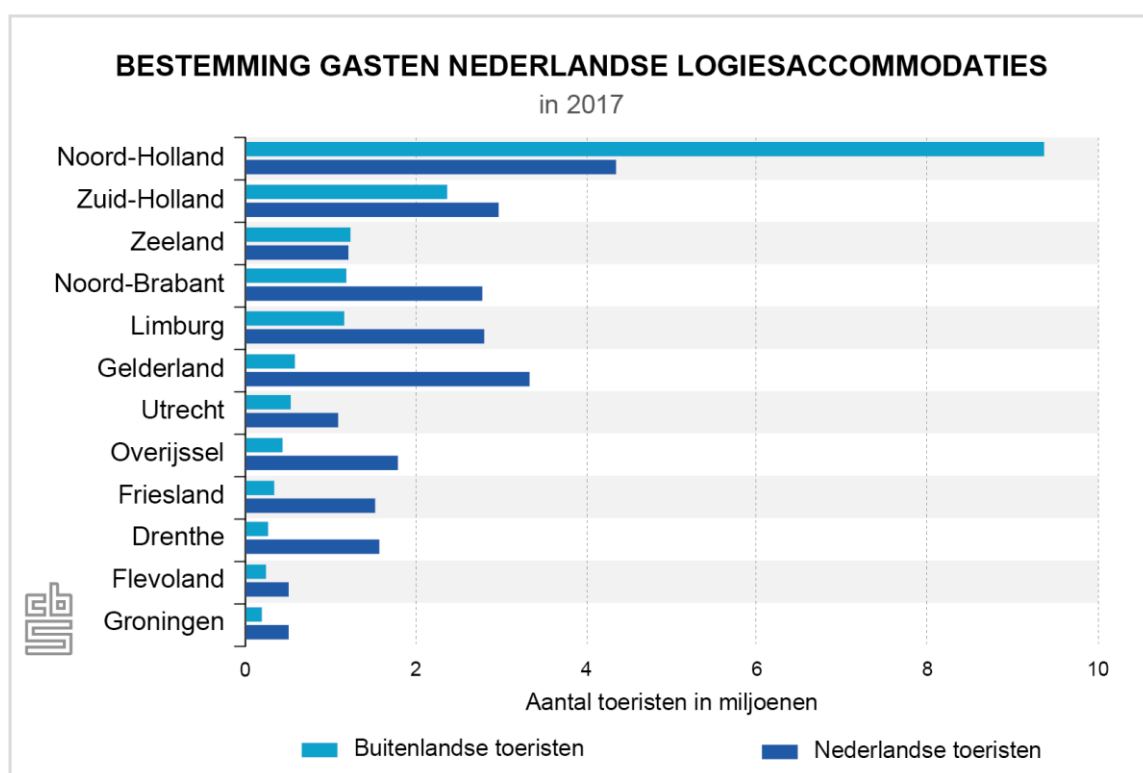

Diagram 1: Bestemming gasten Nederlandse logiesaccommodaties in 2017, bron: CBS 2018a, eigen verwerking

Dezelfde gegevens zijn te zien op de kaart van Nederland hieronder. Dit geeft een beter beeld van de verspreiding van alle toeristen in elke provincie. Oranje staat voor buitenlandse toeristen, geel voor Nederlandse toeristen en rood voor alle toeristen samen. De grootte van de cartografische symbolen geeft het aantal bezoekers in een bepaalde provincie aan.

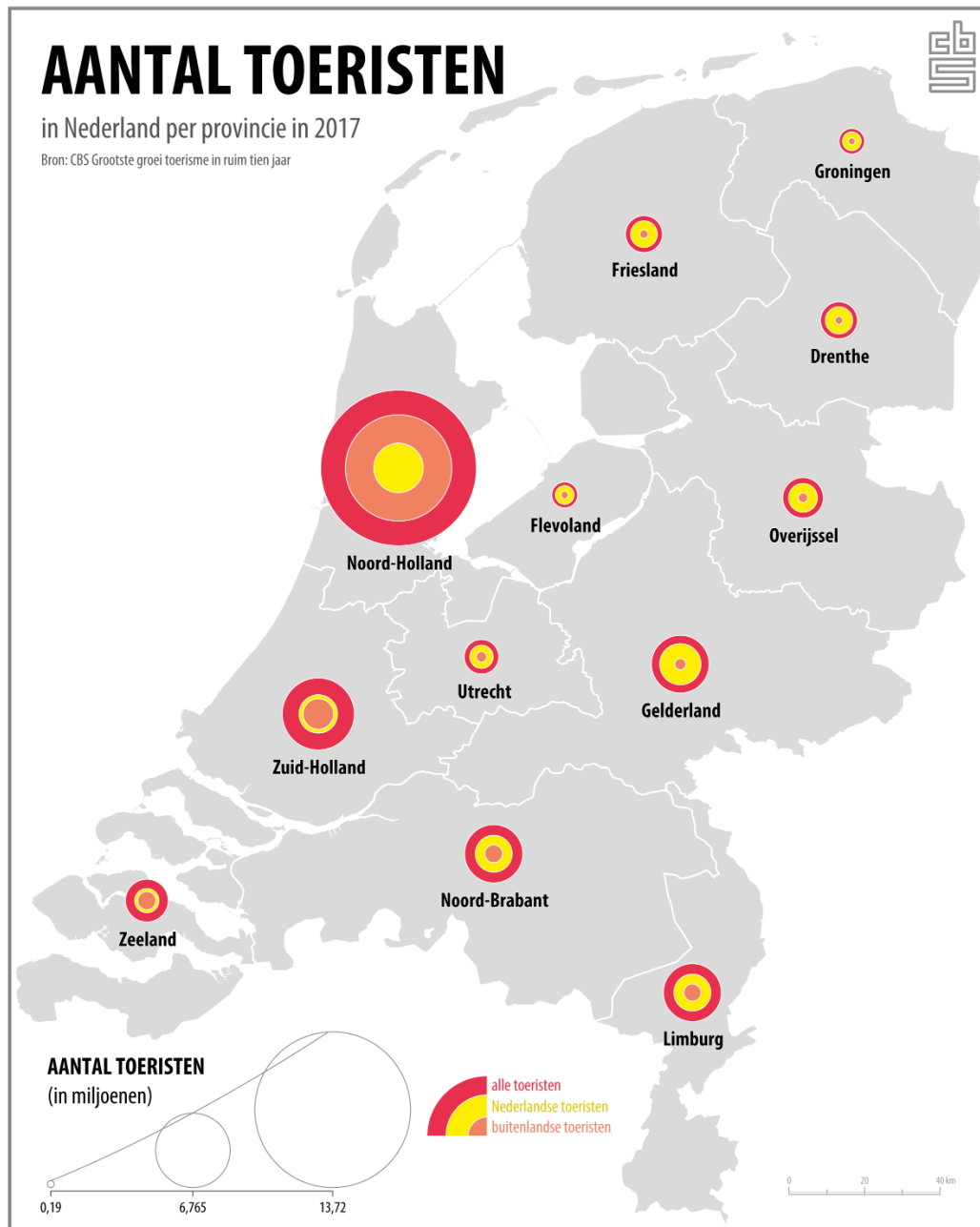

Diagram 2: Aantal toeristen in Nederland per provincie in 2017, bron: CBS 2018a, eigen verwerking

Peeters et al. (2018) keken ook naar de ‘overtourisme’ in praktijk en brachten bestemmingen over de hele wereld in kaart, honderdvijf in totaal, die worstelen met het probleem van ‘overtourisme’. Onder deze bestemmingen bevinden zich ook zes plaatsen in Nederland, namelijk Amsterdam, Giethoorn, Maastricht, Kinderdijk, Scheveningen en Zaanse Schans. Tot andere plaatsen die te kampen hebben met impacts van ‘overtourisme’ behoren bollenvelden, maar deze worden niet genoemd door Peeters et al. (2018). In hun studie onderscheiden Peeters et al. (2018: 17) alle bestemmingen in vier groepen, afhankelijk van wat de belangrijkste trekpleister voor toeristen is. Deze vier categorieën

erfgoed & attracties, kust & eilanden, stedelijke bestemmingen en landelijke bestemmingen.

2.1 Amsterdam

Aangezien Amsterdam de hoofdstad van Nederland is, valt deze bestemming onder de groep van stedelijke bestemmingen (Peeters et al. 2018: 82). Als wordt ‘overtourisme’ gezegd, is Amsterdam een van de eerste plaatsen waar men aan denkt, en daar is een reden voor. Volgens onderzoek van Rabia Yasmeen (2019) stond Amsterdam op de zevende plaats in de top tien van meest bezochte bestemmingen in 2018 in Europa. Volgens hetzelfde onderzoek is Amsterdam daarmee de 25e meest bezochte bestemming wereldwijd. Vóór de Coronacrisis bezocht een recordaantal van bijna 22 miljoen binnen- en buitenlandse toeristen Amsterdam in 2019 (Gemeente Amsterdam 2021). Met het aantal Amsterdamse bevolking van 873.200 in 2019 (Gemeente Amsterdam 2019) komt dit neer op ruwweg vijftientig toeristen per één inwoner voor het hele jaar.

Amsterdam is een populaire plaats onder toeristen omdat het zo veel te bieden heeft. Van prachtige historische straten, een breed scala aan musea tot unieke grachten en culturele ervaringen. Het is geen wonder dat Amsterdam qua bezoekersaantallen ver voorligt op andere Nederlandse bestemmingen. Volgens de statistieken van de Top 50 bezochte dagattracties door binnen- en buitenlanders in Nederland in 2019, bevinden zich achttien daarvan in Amsterdam (Respons 2022). Daarvan staan vier attracties in de top 10, met het Rijksmuseum op de tweede plaats, de Lovers Canal Cruise op de vierde, het Van Gogh Museum op de vijfde en de Heineken Experience op de zesde (Respons 2022). Maar als we naar een vergelijkbare lijst kijken, alleen in termen van internationale bezoeken, is het opmerkelijk dat er zeven Amsterdamse attracties in de top 10 staan (zie tabel 1). Hieruit volgt dat buitenlandse toeristen vooral Amsterdam en zijn bezienswaardigheden bezoeken, terwijl binnenlandse toeristen de voorkeur geven aan andere, minder bekende plaatsen (Respons 2022).

Tabel 1: Top 10 dagattracties 2019 - internationale bezoekers, bron: Responses 2022; eigen verwerking

TOP 10 DAGATTRACTIES 2019 – INTERNATIONALE BEZOEKERS		
2019	Evenement	Bereik 2019
1	Zaanse Schans	2.228.160
2	Lovers Canal Cruise	1.836.376
3	Van Gogh Museum	1.793.214
4	Rijksmuseum	1.633.820
5	Keukenhof	1.228.000
6	Anne Frank Huis	1.200.410

7	Efteling	1.157.000
8	Stromma Rondvaart	1.125.000
9	Heineken Experience	1.124.521
10	A'DAM Lookout	514.150

In Amsterdam heeft de toevloed van toeristen zowel positieve als negatieve gevolgen gehad voor het leven van de plaatselijke bevolking. Page en Connell (2014, cit. in Meekes 2018) wijzen er echter op dat sociaal-culturele en milieueffecten vaak worden verwaarloosd ten gunste van economische voordelen. Williams (2009, cit. in Meekes 2018) stelt dat er nog steeds een gebrek aan wederzijds begrip is tussen de toeristische industrie en de lokale bevolking. De interactie tussen toerisme, milieu, economie en omwonenden heeft nog niet veel aandacht gekregen, maar wordt de laatste jaren steeds meer onderzocht (Postma en Schmuecker 2017, cit. in Meekes 2018). Bovendien moet de mogelijke impact van toerisme op bewoners worden geanalyseerd, vooral vanwege de groeiende bezorgdheid over de duurzaamheid van toerisme (Hall en Page 2014, cit. in Meekes 2018). De positieve gevolgen zijn vooral merkbaar in de economie. De inkomsten uit het toerisme maken het mogelijk een hoger niveau van voorzieningen te bieden, wat zonder bezoekers niet mogelijk zou zijn. Zo kunnen Amsterdammers profiteren van een ruimer horeca- en vrijetijdsaanbod (Oskam 2017). Andere voordelen die een groot aantal toeristen met zich meebrengt zijn meer werkgelegenheid, belastinginkomsten uit het toerisme en nog veel meer. Het eerder positieve economische effect kan leiden tot negatieve economische effecten, zoals stijgende kosten voor inwoners en overheid (WTTC 2017, geciteerd in Meekes 2018). De toestroom van toeristen verhoogt de vraag naar lokale goederen en diensten, waarvoor toeristen bereid zijn een premie te betalen, maar dit kan onbetaalbaar zijn voor de lokale bevolking (Oskam 2017). Een ander gevolg is dat bewoners uit hun appartementen worden gezet om deze aan toeristen te verhuren. Volgens Briene et al. (2018) is 11,9% van alle overnachtingen in Amsterdam toe te schrijven aan Airbnb-accommodaties, wat neerkomt op ruwweg 2,5 miljoen overnachtingen per jaar.

In Amsterdam zijn ook gevolgen op de milieu merkbaar. Plaatselijke bewoners klagen over de vervuiling van de straten, zoals verpakkingen en 'to-go' bekertjes, die vooral door toeristen wordt veroorzaakt (Meekes 2018). Amsterdam is ook populair om zijn nachtleven, waar bezoekers graag van genieten. Er zijn echter gevallen bekend van dronken toeristen die struiken optrokken of braakten voor de huizen van Amsterdammers (Van der Zee 2017).

Positieve sociaal-culturele gevolgen van toerisme in Amsterdam zijn onder meer de culturele ontwikkeling van de stad en het grote aanbod van attracties (Meekes 2018). Aan de andere kant wordt het unieke karakter van Amsterdam bedreigd door overmatig toerisme. 'Overcrowding' is ook een veel voorkomend verschijnsel in deze stad. Zelf

herinner ik me bijna tweehonderd meter lange rij voor het Van Gogh Museum en het overvolle Museumplein al in de ochtenduren. Het meest bezochte gebied van Amsterdam is Burgwallen Oude Zijde, ook wel Wallen genoemd. Met name in dit gebied vinden we een aantal cafés, restaurants, seksmusea en souvenirwinkels die aantrekkelijk zijn voor bezoekers (Stanchev 2018). De plaatselijke bevolking vermijdt liever drukke plaatsen om niet te veel in contact te komen met bezoekers, op die manier wordt de plaatselijke bevolking uit de stad verdreven. Inwoners van Amsterdam klagen ook over de vervanging van nuttige diensten door toeristenwinkels die souvenirs, kaas en andere typisch Nederlandse artikelen verkopen (Meekes 2018).

Hoe ernstig de toestand van het ‘overtourisme’ in Amsterdam is, blijkt ook uit het onderstaande diagram 3.

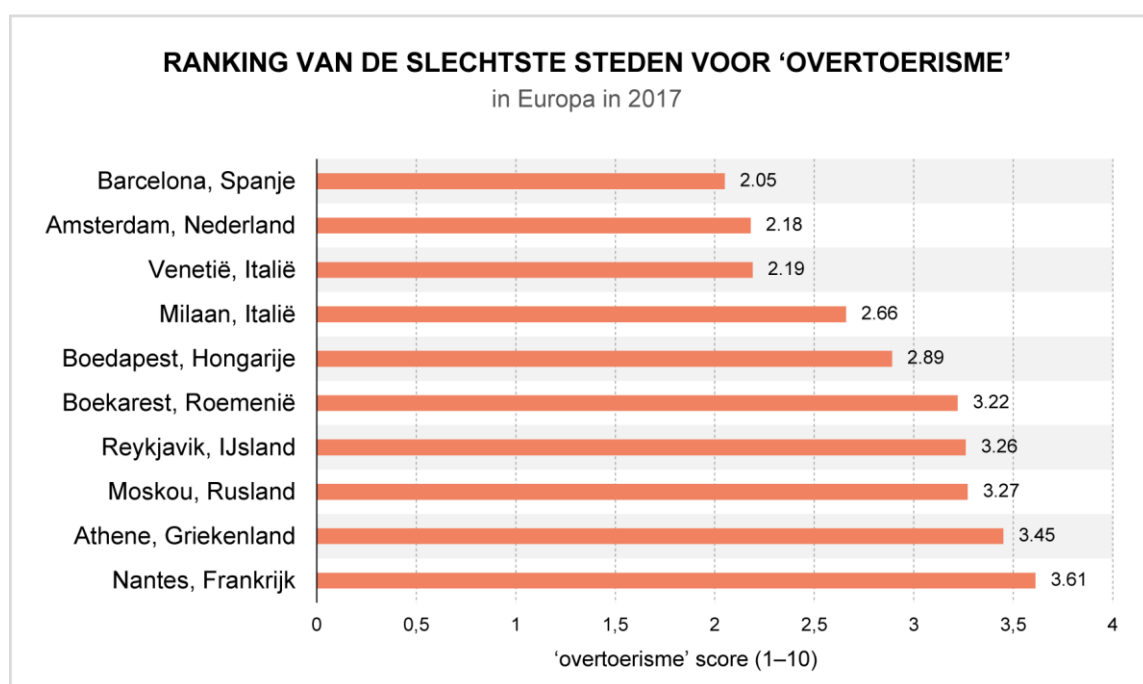

Diagram 3 Ranking van de slechtste steden voor ‘overtourisme’ in Europa in 2017, bron: Statista 2022; eigen verwerking

Het onderzoek waarop deze grafiek is gebaseerd, omvatte een analyse van de top 500 bestemmingen naar aantal aankomsten (UNWTO, cit. in Statista 2022). Het ‘overtourisme’ is vervolgens berekend op basis van een analyse van de draagkracht van het toerisme in elke stad. Onder de onderzochte factoren was het aantal hotelbedden waarvoor een vergunning is verleend, naast het aantal beschikbare bedden per vierkante kilometer, wat aangeeft of de stad over voldoende toeristische accommodatie beschikt. Bovendien werd het aantal toeristen tijdens het toeristische hoogseizoen vergeleken met het aantal inwoners, wat een indicatie geeft van de mate van ‘overcrowding’. Vervolgens werd een representatieve peiling onder 1.000 inwoners van elke stad gehouden om te beoordelen hoe positief of negatief zij zich tijdens het toeristenpiekseizoen door toeristen bejegend voelen.

Op basis van deze gegevens werd een score berekend die steden rangschikt volgens de mate waarin zij hun toeristische capaciteit beheren (Statista 2022).

Bestemmingen worden gerangschikt volgens score in het bereik 1-10, en hoe lager de score van de steden, hoe meer problemen met ‘overtourisme’ ze hebben. Uit de grafiek blijkt dat Amsterdam de score van 2.18 haalde, waarmee het alleen Barcelona met de score van 2.05 achter zich liet, dat in dit onderzoek het slechtst scoorde. Het is opmerkelijk dat Amsterdam slechter scoort dan Italiaans Venetië met de score van 2.19, de meest genoemde bestemming in de denkbeeldige strijd met toeristen. Hoewel alleen Europese bestemmingen in dit onderzoek zijn opgenomen, is het resultaat van Amsterdam verontrustend en vraagt het onmiddellijk om actie van de lokale overheid en toeristische organisaties.

Nederlandse vertegenwoordigers van toerisme hebben onlangs het besluit genomen de promotie van het land als toeristische bestemming stop te zetten. Begin 2019 verklaarden zij dat zij zich nu zouden richten op destinatie management in plaats van propagatie van de destinatie (Quest 2019). In 2018 is op verzoek van de gemeente Amsterdam het beroemde bord ‘I amsterdam’ dat op het Museumplein voor het Rijksmuseum stond, verwijderd. De reden voor deze maatregel was de drukte van te veel mensen in een beperkte ruimte. Het bord werd vervolgens verplaatst naar minder bekende delen van de stad in een poging om toeristen weg te leiden van het centrum van Amsterdam. Nederland staat bekend om zijn tolerantie, en legale prostitutie is ongetwijfeld een symbool van deze liberaliteit. Rondleidingen in de wijk de Wallen trokken veel toeristen, totdat prostituees een ongewenste toeristische attractie werden. Daarom heeft de stad toeristen vanaf 1 januari 2020 de toegang tot dit deel van de stad ontzegd (Quest 2019). Een ander voorbeeld van de wijze waarop het stadsbestuur ‘overtourisme’ en ‘overcrowding’ wil voorkomen, is de grotere promotie van het omliggende gebied, zoals de stad Haarlem. Eerst leek dit een goed plan, maar nu blijkt dat Haarlem niet genoeg hotels heeft waar bezoekers kunnen overnachten. “Wie wil overnachten in Haarlem vanwege Haarlem, moet nu concurreren met al die toeristen die in Haarlem verblijven vanwege Amsterdam” (Hermanides 2019). Een zeer moderne oplossing is de ‘Discover the City’-app, die gebruikers een waarschuwing stuurt wanneer een bepaalde attractie op een bepaalde dag drukker is dan normaal en minder bekende alternatieven voorstelt. De app verwerkt vervolgens gegevens van de mobiele telefoon van de gebruiker en stelt activiteiten in en rond de stad voor op basis van de voorkeuren van de gebruiker die uit zijn berichten naar voren komen (Ellwood 2017, WTTC 2017). Verder hebben de Amsterdamse autoriteiten vanaf 2019 het aantal dagen dat mensen hun huis mogen verhuren via vakantieverhuurplatforms zoals Airbnb teruggebracht van 60 naar 30 dagen (Briene et al. 2018). Bovendien is het nu al verboden om nog meer toeristisch georiënteerde winkels te openen in de historische binnenstad (Van der Zee 2017).

Het lijkt erop dat Amsterdammers de laatste jaren echt hun best doen om het toerisme onder controle te krijgen. Maar de vraag rijst of het te laat is.

2.2 Andere plaatsen

2.2.1 Giethoorn

Giethoorn behoort volgens Peeters et al. (2018: 82) tot erfgoed & attractiebestemming. De meeste casestudies die in de categorie erfgoed & attracties zijn opgenomen, bevinden zich in steden van aanzienlijke oppervlakte, maar Giethoorn vormt hierop een uitzondering. Deze stad lijdt aan ‘overtourisme’, hoewel ze niet zeer groot is. Giethoorn is een klein dorp van slechts 2.750 inwoners (CBS 2018b), waardoor het des te opvallender is dat het slachtoffer is geworden van ‘overtourisme’. Toeristen worden hier aangetrokken door een netwerk van kanalen en 180 bruggen, daardoor het dorp de bijnaam ‘het Venetië van Nederland’ heeft gekregen (Giethoorn Toerisme 2018). Bezoekers komen hier vooral om te varen op het kanaal, te fietsen of gewoon rond te wandelen op deze unieke plek. Giethoorn is een dagtochtbestemming, populair bij zowel Nederlanders als buitenlanders (Peeters et al. 2018).

Exacte cijfers over het totaal aantal toeristen per jaar worden niet bijgehouden, maar schattingen lopen uiteen van enkele honderdduizenden tot twee miljoen (Valkeman 2017, cit. in Peeters et al. 2018). De maatschappij Marketing Oost meldt echter, op basis van Vodafone-gegevens, dat 590.000 toeristen in 2015 Giethoorn bezochten (Steenwijkerland 2017, cit. in Peeters et al. 2018). De meeste buitenlandse bezoekers komen uit België en Duitsland, met een toenemend aantal bezoekers uit Aziatische en Arabische landen. De groei op deze toeristische markt was een bewuste keuze en het resultaat van marketinginvesteringen. (Peeters et al. 2018: 180). Als gevolg van de toename klagen bewoners dat ‘de Chinezen er rondlopen alsof het een openluchtmuseum is’ (Hermanides 2019). Volgens hetzelfde onderzoek zijn de belangrijkste gevolgen van ‘overtourisme’ in Giethoorn de verspreiding van bezoekers naar woonwijken, hoge aantallen toeristen per hoofd van de bevolking, milieueffecten, onvoldoende capaciteit van smalle wegen en fietspaden, en onbeschaafd gedrag. De belangrijkste sociale en milieuproblemen zijn dan het gebrek aan parkeerplaatsen voor plaatselijke bewoners, overlast door nachtelijke bezoekers of afval in de openbare ruimte (Valkeman 2017, cit. in Peeters et al. 2018).

Aangezien het ‘overtourisme’ duidelijke gevolgen heeft voor Giethoorn, heeft het plaatselijke bestuur besloten maatregelen te nemen om deze problemen op te lossen of althans te verzachten. In 2017 werden vier werkgroepen opgericht om de problemen aan te pakken wat betreft het gebrek aan parkeergelegenheid voor de bewoners, de congestie van het kanaal, de verstoring van de nachtelijke rust door bezoekers en het zwerfvuil in de

openbare ruimte. Een jaar later heeft de plaatselijke leiding bijna tweehonderdduizend euro vrijgemaakt om deze problemen aan te pakken. De nieuwe maatregelen die het stadsbestuur wil invoeren, hebben betrekking op overnachtingen en het vervoer over water om het veiliger te maken en het in overeenstemming met de regelgeving van de Europese Unie te brengen. Plaatselijke bewoners zeggen dat “de veiligheid op het spel staat” door de overvolle kanalen, want “de brandweer kan er met de blusboot nog nauwelijks doorkomen” (Keukenkamp/Lohouis 2018). De gemeente Steenwijkerland, waar Giethoorn deel van uitmaakt, hoopt niettemin op meer bezoekers en economische voordelen. Om de gevolgen van het ‘overtourisme’ te verzachten, is het gemeentebestuur van plan toeristen meer over de gemeente te spreiden en ook een betere spreiding van de bezoekers over het jaar te bewerkstelligen (Steenwijkerland 2017, cit. in Peeters et al. 2018).

2.2.2 Kinderdijk

Kinderdijk is ook aangemerkt als erfgoed & attractiebestemming (Peeters et al. 2018: 82). Het is een uniek groepering van negentien windmolens, bewoond door zestig inwoners (Z. n. 2018a). Deze typisch Nederlandse bezienswaardigheid staat sinds 1997 officieel op de UNESCO Werelderfgoedlijst³ (Kinderdijk 2022). Samen met de boottocht op het kanaal trekt massa's toeristen aan, wat de plaatselijke bevolking verontrust. Daarom voerden de molenbewoners in november 2018 een actie tegen ‘overtourisme’ in hun dorp (Z. n. 2018a). Zij deelde ansichtkaarten met het beroemde panorama van Kinderdijk uit aan toeristen waarop stond in Engelse vertaling: “Bedankt voor je bezoek. Wij wonen hier al eeuwen. 600 000 toeristen per jaar, 60 bewoners. Verhouding 10 000 tegen 1. #Overtourisme” (Z. n. 2018a). De bewoners klagen over het slechte beheer van de Stichting Wereld Erfgoed Kinderdijk (SWEK) die niet veel aandacht aan hen besteedt. De bewoners worden ook op geen enkele manier betrokken bij de toeristische initiatieven van de gemeente (Z. n. 2018b). In dit verband vermeldt de plaatselijke bevolking bijvoorbeeld de tewaterlating van een nieuwe rondvaartboot, verlengde openingstijden of het kappen van riet voor betere toeristische foto's, en dit alles zonder hun voorafgaande toestemming (Z. n. 2018b). In het geval van Kinderdijk lijkt het ‘overtourisme’ grote gevolgen te hebben voor de plaatselijke bevolking, maar het plaatselijke bestuur doet niets om deze situatie te verbeteren.

2.2.3 Maastricht

Maastricht is de hoofdstad van de provincie Limburg, dus het behoort tot stedelijke bestemmingen (Peeters et al. 2018: 82). Over ‘overtourisme’ wordt niet veel gesproken in verband met deze stad van honderdtwintigduizend inwoners (Kerncijfers Limburg 2022),

³ De Grachtengordel van Amsterdam staat ook op de Nederlandse Werelderfgoedlijst van UNESCO.

maar het is hier erg druk. In Maastricht wordt de drukte niet veroorzaakt alleen door buitenlandse toeristen, maar ook door binnenlandse toeristen (CBS 2019), die hier op zakelijke reizen komen. In Maastricht heeft het ‘overtourisme’ een grote impact gehad op het leven van de buurtbewoners, die klagen over de hoge geluidsniveaus in de stad, het steeds toenemende aantal Airbnb-appartementen en de druk op het verkeer (Peters 2019). Van 2015 tot 2020 is het aantal toeristen in Maastricht gestegen van minder dan twee miljoen naar ruim drie miljoen bezoekers. Dit heeft het verkeer in de stad en in het centrum onder grote druk gezet. Als gevolg daarvan mijdt de plaatselijke bevolking het centrum. De stichting *Buurt Balans* houdt zich bezig met de belangen van de plaatselijke bewoners, hun kwaliteit van het bestaan en hun woonplaats. Deze organisatie heeft de laatste jaren ook getracht de problemen in verband met overtourisme aan te pakken (Buurt Balans 2022). Aan de andere kant wijzen de plannen van de gemeente en het provinciaal bestuur meer op een gerichtheid op de ontwikkeling van het toerisme in de gehele provincie. Ze willen met name meer verblijven en ook langere verblijven in Maastricht bereiken, onder andere dankzij het zakelijk toerisme (Gemeente Maastricht 2013). Er zijn echter zeer weinig relevante bronnen en onderzoeken over de kwestie van het overtourisme in de regio.

2.2.4 Scheveningen

Scheveningen is een van de stadsdelen van Den Haag. Aangezien het aan zee ligt, behoort het tot de groep van kustbestemmingen (Peeters et al. 2018: 82). Toeristen, voornamelijk uit Nederland, komen hier vooral voor recreatie aan zee en de plaatselijke spa's. Uit het rapport van CBS (CBS 2019) blijkt dat Nederlandse stranden de tweede meest populaire vakantiebestemming voor Nederlanders waren in 2018. Rond 8,8 miljoen Nederlanders bezochte in dat jaar Nederlandse stranden. Hetzelfde onderzoek zet de top 20 activiteiten van buitenlandse toeristen in Nederland in 2014 op een rij. Strand bezoek voor wandeling of uitwaaien kwam op de tweede plaats, met 8,2% van alle buitenlandse toeristen in Nederland (CBS 2019). Het strand van Scheveningen wordt in dit onderzoek niet specifiek genoemd, maar aangezien het als het populairste strand van Nederland wordt beschouwd, kunnen we ervan uitgaan dat het ook het drukste strand is. Wanneer u bijvoorbeeld op website *TripAdvisor* zoekt naar favoriete stranden in Nederland, staat Scheveningen bovenaan de ranglijst (TripAdvisor 2022).

Scheveningen kan de stroom toeristen niet aan, vooral in de zomer ontstaat er een grote druk op het openbaar vervoer en de capaciteit van het gebied. Het grote aantal bezoekers legt ook een enorme druk op de plaatselijke natuur en veroorzaakt overmatig lawaai en lichtuitstoot (Van Bree 2022). De Haagse afdeling van de Partij voor de Dieren (PvdD) pleit echter voor drastische veranderingen en streeft naar een groenere, duurzamere en diervriendelijkere stad. Zij willen onder meer de plaatselijke economische groei stopzetten door Scheveningen niet langer als kustresort te promoten. Bovendien zal de

partij niet langer geld geven voor grote evenementen zoals Vlaggetjesdag. De PvdD verdedigt zich door te zeggen dat economische groei de planeet verwoest en negatieve gevolgen heeft voor het leven van mensen (Van Bree 2022). De plannen ter bestrijding van het overtoerisme in Scheveningen zijn vooral gericht op de natuur, wat samenhangt met het feit dat Scheveningen een kustbestemming is. Deze plannen zijn nog niet in de praktijk gebracht, maar dit zal hopelijk in de nabije toekomst gebeuren.

2.2.5 Zaanse Schans

De Zaanse Schans is een openluchtmuseum met historische houten gebouwen en windmolens, gelegen in de provincie Noord-Holland (Z. n. 2020a). Volgens Peeters et al. (2018: 82) wordt Zaanse Schans ook geclassificeerd als een erfgoed- en attractiebestemming. Het behoort tot de meest bezochte plaatsen en daarom tot de grootste toeristische trekpleisters in Nederland (Z. n. 2022a). Dit openluchtmuseum stond in 2019 op de derde plaats van de meest bezochte dagattracties in Nederland (Z. n. 2020b). In 2011 bezochten 1,2 miljoen toeristen deze plaats, in 2014 steeg dit aantal naar 1,6 miljoen, en in 2019 kwamen er ongelofelijk 2,5 miljoen bezoekers naar de Zaanse Schans (Z. n. 2020a). Uit deze cijfers kan worden geconcludeerd dat het aantal aankomsten snel toeneemt en dat deze tendens zich in de toekomst zal voortzetten. Het stijgende aantal toeristen is ook deels te danken aan een nieuwe groep bezoekers – de Chinezen. Ongeveer 18% van de bezoekers aan de Zaanse Schans komt uit China (Z. n. 2022a).

Het is positief voor de bewoners van het gebied dat de plaatselijke overheid en organisaties verandering willen brengen in deze ongunstige situatie. Zo is het initiatief ‘Hotspot Wormerveer’ opgezet om de verspreiding van het toerisme in het gebied te stimuleren. Ook werken zij samen met lokale ondernemers, met wie zij bijvoorbeeld een nieuwe fietsroute hebben aangelegd die van Wormerveer naar de Zaanse Schans loopt (Z. n. 2022a). Een andere organisatie, de ‘Stichting Zaanse Schans’, streeft naar meer beheersbaarheid dan de groei van het toerisme. De stichting is zich bewust van haar onvermogen om de stroom bezoekers in te dammen, maar is van plan de stroom te spreiden. Bovendien werkt zij samen met plaatselijke bedrijven en de bewoners aan een actieplan dat vervolgens in concrete maatregelen zal worden omgezet. In tegenstelling tot het bestuur in Kinderdijk communiceert de ‘Stichting Zaanse Schans’ ook met andere deelnemers. Reisbureaus zijn op de hoogte van de drukste tijden in het openluchtmuseum en dienen dat in overweging te nemen (Z. n. 2022a). Vanwege het grote aantal toeristen is er ook een calamiteitenplan opgesteld, dat het mogelijk maakt de Zaanse Schans te sluiten als de veiligheid van de bezoekers in gevaar komt. Om veiligheidsredenen zijn er ook plannen om de parkeerplaatsen uit te breiden, aangezien het aantal mensen dat met de auto komt, toeneemt. Ook zijn er plannen voor realis rondvaarten over de Zaan, die een andere kijk op de hele Zaanse Schans zal bieden (Z. n. 2022a). Een ander type stichting is de ‘Marketing

Zaanstreek’, een samenwerkingsverband tussen plaatselijke organisaties en overheden dat zich onder meer bezighoudt met de stimulering van het toerisme. Deze stichting werkt nauw samen met ‘Amsterdam Marketing’ en het doel van de samenwerking is om meer bezoekers naar de regio buiten Amsterdam te trekken en zo hem te helpen met ‘overtourisme’ (Z. n. 2022a).

2.2.6 Bollenvelden

Bloemen, en vooral tulpen, zijn een van de eerste dingen waar mensen aan denken als ze het woord Nederland horen. Wandelen door de velden vol tulpen en andere bloemen is een populaire activiteit voor veel toeristen. Hoewel tulpenvelden niet het onderwerp zijn van het onderzoek van Peeters et al., zijn ze wel het slachtoffer van de onvoorzichtigheid van de mens. Dit probleem gaat niet alleen over één bepaalde plaats. Er zijn bollenvelden in bijna heel Nederland, in de provincies Zeeland, Drenthe, Groningen, Flevoland en vooral in Noord-Holland, waar de beroemdste regio voor het kweken van deze planten ligt – de Bollenstreek (Z. n. 2022d). Veel toeristen willen een foto maken met een bloemenveld, maar ze blijven er niet bij. Velen van hen stappen zo het veld in, stappen op de bloemen of plukken ze zelfs. Boeren en de landeigenaren hebben er geen probleem mee dat iemand van de kleurrijke velden wil genieten, maar wel met verwoesting. Dit is ook de reden waarom er op veel plaatsen al borden staan met daarop in vele talen de tekst: “Enjoy the Flowers, Respect out Pride” (Z. n. 2022d). Maar de maatregel heeft zijn tegenstanders, die zeggen dat de meeste bezoekers zich niet door de borden zullen laten tegenhouden. De drang om een unieke foto te maken met een typisch Nederlandse achtergrond is groter dan het schuldgevoel (Z. n. 2022c). De gevolgen van het onaanvaardbare gedrag van veel toeristen zijn niet alleen de gevolgen voor het milieu, d.w.z. de vernietiging van de natuur. Wat mensen zich vaak niet realiseren zijn de economische gevolgen. Elk jaar lijden de bloemenkwekers voor honderdduizenden euro's schade doordat mensen het verbod om de velden te betreden niet naleven (Z. n. 2022b). Op nationaal niveau bedraagt de waarde van de bloemenexport ongeveer 4,4 miljard euro (VGB 2022). Een mogelijke oplossing voor bezoekers die toch tulpen rechtstreeks van het veld willen plukken, zou een betere promotie kunnen zijn van plaatsen waar het betreden van de velden en het plukken van bloemen is toegestaan. Dergelijke plaatsen zijn onder andere *Hanneke's Pluktuin* in Biddinghuizen (Flevoland), *Zomerbloemen Pluktuin* in Amstel (Noord-Holland), *Doarpstún Snakkerbuorren* in Snakkerburen (Friesland), *Op het Erf* in Heeswijk-Dinther (Noord-Brabant), *Tulpenpluktuin van de Boerenshop* in Marknesse (Flevoland) of *Ploektuin Bloemenliefde* in Ouddorp (Zuid-Holland) (Z. n. 2022b).

Conclusie

In deze bachelorscriptie onderzoek ik het ‘overtourisme’, dat de laatste jaren steeds vaker wordt genoemd in verband met de tendens en frequentie van reizen over de hele wereld. Ik pas deze tendens toe op Nederland, dat een zeer populaire bestemming is voor buitenlandse en binnenlandse toeristen.

Het doel van deze bachelorscriptie was het analyseren en het verduidelijken van de problematiek die ‘overtourisme’ wordt genoemd. Om het doel van mijn bachelorscriptie te bereiken, stelde ik enkele onderzoeksvragen. De eerste vraag was wat de definitie van ‘overtourisme’ eigenlijk is. Ik heb vastgesteld dat er niet één juiste definitie van de term bestaat. Veel auteurs en vakpublicaties geven een andere definitie, maar met dezelfde betekenis. Alle bronnen maken melding van een niet-duurzaam aantal toeristen voor een bepaalde bestemming, met negatieve gevolgen voor de bewoners, het milieu en/of de toeristen zelf. Om de tweede vraag te beantwoorden, wat zijn de specificaties van ‘overtourisme’, heb ik de oorzaken en de gevolgen ervan onderzocht. De term wordt ook in de context geplaatst van soortgelijke termen waarmee hij gemakkelijk kan worden verward.

Een ander doel van deze bachelorscriptie was om erachter te komen wat de concrete voorbeelden zijn van ‘overtourisme’ in Nederland. Daarom stelde ik de vraag waar de grootste problemen met overtourisme in Nederland zijn. De meest getroffen bestemming is Amsterdam, volgens verschillende gegevens en bronnen. In 2018 stond Amsterdam op de zevende plaats in de top tien van meest bezochte bestemmingen in Europa. In hetzelfde jaar was Amsterdam de 25e meest bezochte bestemming wereldwijd. Tot andere plaatsen in Nederland die met ‘overtourisme’ zijn getroffen, behoren Giethoorn, Kinderdijk, Maastricht, Scheveningen, Zaanse Schans en bollenvelden.

De laatste onderzoeksvraag in mijn bachelorscriptie was in welke vormen ‘overtourisme’ in Nederland voorkomt en wat de gevolgen daarvan zijn? ‘Overtourisme’ heeft in Nederland verschillende vormen, afhankelijk van wat voor soort bestemming het is. In stedelijke bestemmingen heeft men meestal te maken met ‘overcrowding’, overbelast openbaar vervoer en een verlies van de authenticiteit van de stad. Amsterdam en Maastricht zijn zulke voorbeelden. Bestemmingen van de categorie kust & eilanden en landelijke bestemmingen lijden meestal onder de vernietiging van de natuur. Dit is te zien in Scheveningen en bollenvelden. In Kinderdijk en Giethoorn zijn het de inwoners die zich het meest ergeren aan het ‘overtourisme’, omdat hun privésfeer en hun rust zijn verstoord. De meeste uitingen van ‘overtourisme’ kunnen op vele bestemmingen worden waargenomen, aangezien alles met alles verbonden is. Dat betekent dat de Zaanse Schans

ook problemen heeft met overbevolking, hoewel het geen stedelijke bestemming is. Wat de positieve gevolgen van ‘overtourisme’ in Nederland, gaat het in alle gevallen om een grotere geldstroom en om een verbetering van het voorzieningenaanbod in de steden.

De eerste hypothese, dat Nederland met ‘overtourisme’ kampt, is bevestigd. Het aantal toeristen in Nederland neemt nog steeds toe en dit is een probleem voor de duurzaamheid van het toerisme. Zoals verwacht wordt de stad Amsterdam inderdaad het meest getroffen door ‘overtourisme’ in Nederland. Dit blijkt ook uit het resultaat van het onderzoek, waarin Amsterdam de tweede zwaarst door ‘overtourisme’ getroffen stad van Europa in 2017 werd genoemd. Bovendien verwachtte ik terecht dat ook andere plaatsen in Nederland last hebben van ‘overtourisme’, namelijk al genoemde Giethoorn, Kinderdijk, Maastricht, Scheveningen, Zaanse Schans en bollenvelden. Ten slotte ben ik ervan uitgegaan dat de getroffen gemeenten hoe dan ook bepaalde maatregelen zouden nemen om de gevolgen van het ‘overtourisme’ te verzachten of te onderdrukken. In het geval van Kinderdijk is dat niet helemaal waar. De buurtbewoners zijn ontevreden over het plaatselijk bestuur, dat niet de maatregelen neemt die de bewoners eisen. In andere gevallen worden wel maatregelen genomen, maar vaak niet voldoende, zoals in het geval van Amsterdam, waar het aantal toeristen snel toeneemt.

‘Overtourisme’ komt in Nederland in alle vormen en op verschillende plaatsen voor. Hoewel het probleem hier niet nieuw is, is er een gebrek aan onderzoeken en bronnen van goede kwaliteit over andere plaatsen dan Amsterdam. Het is mogelijk dat andere bestemmingen in Nederland te lijden hebben van ‘overtourisme’, maar er zijn geen relevante vermeldingen hierover. Zonder grondig, actueel onderzoek is het bijna onmogelijk de juiste maatregelen te nemen om toeristen en plaatselijke bewoners tevreden te maken en de natuur veilig te houden. Daarom zie ik hier nog veel ruimte voor verbetering. Nu het wereldwijde toerisme snel groeit, is het misschien al te laat.

Bibliografie

den Boon 2022 – Ton den Boon: ‘overtourisme’. Z. j. URL:

<https://www.taalkbank.nl/2018/11/12/overtourisme/> [geraadpleegd 07.02.2022].

van Bree 2022 – Lot van Bree: ‘Stop massatoerisme en grote evenementen: Haagse PvdD wil radicale verandering’. In: *Omroep West*, 25.01.2022. URL:

<https://www.omroepwest.nl/nieuws/4518102/stop-massatoerisme-en-grote-evenementen-haagse-pvdd-wil-radicale-verandering> [geraadpleegd 16.04.2022]

Briene e.a. 2018 – Michel Briene et al.: ‘Toerisme in Amsterdam: vandaag en morgen’. In: *Ecorys*, 2018. URL:

<https://www.amsterdamgastvrij.com/nieuws/2019/6/22/bijeenkomst-20-6-voordracht-overtourisme-professor-jan-van-der-borg-en-behandeling-voorstel-nieuwe-huisvestingsverordening-2020/2018/10/10/ecorys-raport-toerisme-in-amsterdam-vandaag-en-morgen> [geraadpleegd 23.04.2022]

Butler 1980 – Richard Butler: ‘The Concept of a Tourist Cycle of Evolution: Implications for Management of Resources’. In: *The Canadian Geographer/Le Géographe Canadien* 24 (1) 5-12. URL:

https://www.numptynerd.net/uploads/1/2/0/6/12061984/butler_model_1980.pdf [geraadpleegd 13.03.2022]

Buurt Balans 2022 – Buurt Balans: ‘Wie wij zijn’. Z. j. URL:

<https://www.buurtbalans.nl/about/> [geraadpleegd 15.04.2022]

Cambridge Dictionary 2022 – Cambridge Dictionary: ‘Overcrowding’. Z. j. URL:

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/overcrowding> [geraadpleegd 18.03.2022]

CBS 2018a – Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS): ‘Grootste groei toerisme in ruim tien jaar’, 04.04.2018. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/14/grootste-groei-toerisme-in-ruim-tien-jaar> [geraadpleegd 22.04.2022]

CBS 2018b – Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS): ‘Kerncijfers wijken en buurten’, 2018. URL:

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84286NED/table?ts=1535097037070> [geraadpleegd 08.04.2022]

CBS 2019 – Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS): ‘Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2019’, 2019. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2019/48/trendrapport-toerisme-recreatie-en-vrije-tijd-2019> [geraadpleegd 15.04.2022]

CLO 2017 – Compendium voor de leefomgeving (CLO): ‘Recreatiedruk per provincie, 2000-2016’, 2017. URL: <https://www.clo.nl/indicatoren/nl0525-recreatiedruk-per-provincie> [geraadpleegd 07.04.2022]

Dodds/Butler 2019a – Rachel Dodds and Richard Butler: *Overtourism. Issues, realities and solutions*. Berlin/Boston: De Gruyter 2019.

Dodds/Butler 2019b – Rachel Dodds and Richard Butler: *The phenomena of overtourism: a review*, 2019. URL: https://www.researchgate.net/publication/336344932_The_phenomena_of_overtourism_a_review [geraadpleegd 12.03.2022]

Ellwood 2017 – Mark Ellwood: ‘How Amsterdam Is Solving Its Overtourism Problem’. In: *CN Traveler*, 19.10.2017. URL: <https://www.cntraveler.com/story/how-amsterdam-is-solving-its-overtourism-problem> [geraadpleegd 23.04.2022]

Frey 2021 – Bruno S. Frey: *Overcoming Overtourism*. Basel: Springer 2021.

Gemeente Amsterdam 2019 – Gemeente Amsterdam: *Meer Amsterdammers dan ooit*, 27.11.2019. URL: <https://onderzoek.amsterdam.nl/artikel/meer-amsterdammers-dan-ooit> [geraadpleegd 20.04.2022]

Gemeente Amsterdam 2021 – Gemeente Amsterdam: *Bezoekers in Amsterdam. 2019-2020 en prognose 2021*, 21.04.2021. URL: <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/factsheet-bezoekers-in-amsterdam-2019-2020-2021> [geraadpleegd 20.04.2022]

Gemeente Maastricht 2013 – Gemeente Maastricht: *Made in Maastricht. Economische visie Maastricht 2020*. Maastricht: Impreso 2013. URL: <https://www.gemeentemaastricht.nl/sites/default/files/2019-10/economische%20visie%202020.pdf> [geraadpleegd 15.04.2022]

Giethoorn Tourism 2022 – Giethoorn Tourism. Z. j. URL: <https://giethoorntourism.com/> [geraadpleegd 09.04.2022]

Goodwin 2017 – Harold Goodwin: *The Challenge of Overtourism*, 2017. URL: <https://haroldgoodwin.info/wp-content/uploads/2020/08/rtpwp4overtourism012017.pdf> [geraadpleegd 12.02.2022].

Goodwin 2019 – Harold Goodwin: *Overtourism: Causes, Symptoms and Treatment*, 2019. URL: <https://responsibletourismpartnership.org/wp-content/uploads/2019/06/TWG16-Goodwin.pdf> [geraadpleegd 27.02.2022]

- Google Trends 2022** – Google Trends: ‘Overtourism’. Z. j. URL: <https://trends.google.com/trends/explore?date=2006-01-01%202022-02-24&q=%2Fg%2F11b8064tn9> [geraadpleegd 25.02.2022]
- Hermanides 2019** – Elise Hermanides: ‘Als het aantal toeristen uit de hand loopt: overtoerisme.’ In: *Trouw*, 26.12.2019. URL: <https://www.trouw.nl/nieuws/als-het-aantal-toeristen-uit-de-hand-loopt-overtoerisme~b136fbf2/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F> [geraadpleegd 07.04.2022]
- Hospers 2019** – Gert-Jan Hospers: ‘Overtourism in European Cities: From Challenges to Coping Strategies’. In: *CESifo Forum* (20) 2019: 20-24. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/216242/1/CESifo-Forum-2019-03-p20-24.pdf> [geraadpleegd 03.03.2022]
- Kerncijfers Limburg 2022** – Kerncijfers Limburg: ‘Kerncijfers Maastricht’. Z. j. URL: <https://www.kerncijferslimburg.nl/page-maastricht.php> [geraadpleegd 15.04.2022]
- Keukenkamp/Lohuis 2018** – Stefan Keukenkamp en Shivane Lohuis: ‘Grachten Giethoorn blijven voorlopig overvol.’ In: *De Stentor*, 03.02.2018. URL: <https://www.destentor.nl/steenwijkerland/grachten-giethoorn-blijven-voorlopig-overvol~ab5f4e4b/> [geraadpleegd 09.04.2022]
- Kinderdijk 2022** – Kinderdijk: ‘Het verhaal UNESCO Werelderfgoed’. Z. j. URL: <https://www.kinderdijk.nl/ontdek/het-verhaal/unesco-werelderfgoed/> [geraadpleegd 09.04.2022]
- Koens e.a. 2018** – Ko Koens e.a.: ‘Is Overtourism Overused? Understanding the Impact in a City Context’. In: *Sustainability* 10 (12) 2018: 4384. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/10/12/4384> [geraadpleegd 12.03.2022]
- Meekes 2018** – Sanne Meekes: *Amsterdam: een stad van de lokale bewoners of wereldtoeristen?*, 2018. URL: <https://theses.ubn.ru.nl/handle/123456789/7420> [geraadpleegd 23.04.2022]
- Milano e.a. 2018** – Claudio Milano e.a.: *Overtourism a growing global problem*, 2018. URL: [https://www.researchgate.net/publication/326573468_Overtourism_a_growing_global_pr](https://www.researchgate.net/publication/326573468_Overtourism_a_growing_global_problem) oblem [geraadpleegd 07.02.2022].
- Moore 2015** – Moore: *An essay on Doxey’s (1975) Irridex; Ap’s (1992) Social Exchange Process; and Gursoy and Rurhterford’s (2004) Determinants of Community Support theories*, 2015. URL:

<https://www.scopus.com/sources?zone=TopNavBar&origin=NO%20ORIGIN%20DEFINED> [geraadpleegd 25.03.2022]

Oskam 2017 – Jeroen Oskam: *Blowen, bierfietsen en bachelor parties. Overtourisme is ons probleem*, 2017. URL: https://www.researchgate.net/publication/322117573_Blowen_bierfietsen_en_bachelor_parties_Overtourisme_is_ons_probleem [geraadpleegd 20.03.2022]

Peeters e.a. 2018 – Paul Peeters e.a.: *Research for TRAN Committee – Overtourism: impact and possible policy responses*. Brussels: European Parliament, 2018. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU\(2018\)629184](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU(2018)629184) [geraadpleegd 12.02.2022]

Peters 2019 – Klaartje Peters: ‘Over vrijgezellen en Chinese toeristen’. In: *Observant*, 22.05.2019. URL: <https://www.observantonline.nl/Home/Artikelen/id/54233/over-vrijgezellen-en-chinese-toeristen> [geraadpleegd 15.04.2022]

Quest 2019 – Richard Quest: ‘How Amsterdam is fighting back against mass tourism’. In: *CNN Travel*, 23.05.2019. URL: <https://edition.cnn.com/travel/article/amsterdam-overtourism/index.html> [geraadpleegd 23.04.2022]

Respons 2022 – Respons: ‘Top 50 Dagattracties 2019’. Z. j. URL: <https://respons.nl/wp-content/uploads/2021/01/Factsheet-Top-50-Dagattracties-2019.pdf> [geraadpleegd 22.04.2022]

Stanchev 2018 – Rostislav Stanchev: *The most affected European destinations by over-tourism*, 2018. URL: https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/148140/Stanchev_Rostislav.pdf?sequence=1&isAllowed=y [geraadpleegd 20.03.2022]

Statista 2022 – Statista: ‘Ranking of the worst cities for over-tourism in Europe in 2017’, 2022. URL: <https://www.statista.com/statistics/778687/overtourism-worst-european-cities/> [geraadpleegd 21.04.2022]

Tintěrová 2020 – Kristýna Tintěrová: *Overcrowding ve vybrané destinaci cestovního ruchu*, 2020. URL: https://is.muni.cz/th/iizt4/Bakalarska_prace_Kristyna_Tinterova.pdf [geraadpleegd 20.03.2020]

TripAdvisor 2022 – TripAdvisor: ‘Stranden in Nederland’. Z. j. URL: https://www.tripadvisor.nl/Attractions-g188553-Activities-c61-t52-The_Netherlands.html [geraadpleegd 16.04.2022]

UNWTO 2018a – United Nations World Tourism Organisation (UNWTO): *Tourism Highlights 2018 Edition*, 2018. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419876> [geraadpleegd 08.02.2022].

UNWTO 2018b – United Nations World Tourism Organisation (UNWTO): *‘Overtourism’? Understanding and Managing Urban Tourism Growth beyond Perceptions*. Madrid, 2018. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284420070> [geraadpleegd 28.02.2022]

VD 2022 – Dikke Van Dale online (VD): ‘Overtoerisme’. Z. j. URL: <https://zoeken.vandale.nl/?dictionaryId=gwn&article=%7B%22search%22%3A%22overtourisme%22,%22index%22%3A0,%22type%22%3A%22EXACT%22,%22dictionaryId%22%3A%22gwn%22%7D&query=overtoerisme> [geraadpleegd 12.02.2022]

VGB 2022 – Branchevereniging voor de groothandel in bloemen en planten (VGB): *Over de sector*. Z. j. URL: <https://www.vgb.nl/over-de-sector/> [geraadpleegd 15.04. 2022]

World bank 2022 – World bank: ‘International tourism, number of arrivals – Netherlands’. Z. j. URL: https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL?end=2020&locations=NL&name_desc=false&start=2000&view=chart [geraadpleegd 22.04.2022]

WTTC 2017 – World Travel & Tourism Council (WTTC): *Coping with succes. Managing overcrowding in tourism destinations*, 2017. URL: <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/industries/travel%20transport%20and%20logistics/our%20insights/coping%20with%20success%20managing%20overcrowding%20in%20tourism%20destinations/coping-with-success-managing-overcrowding-in-tourism-destinations.pdf> [geraadpleegd 26.03.2022]

Yasmeen 2019 – Rabia Yasmeen: *Top 100 City Destinations. 2019 Edition*, 2019. URL: http://go.euromonitor.com/rs/805-KOK-719/images/wpTop100Cities19.pdf?mkt_tok=eyJpIjoiTUdFNFIUTmtPVFV4TnpCbSIsInQiOiJtckZpMlA2TFRVZGh4RG85RzdSaURCaHphYWdIT2UyVXQyeGZlZHB6WXJWOUsxwUkxiWVpVUTVxblVqYjJtMFRqSzBrVmphNWVOU3lleU2bGlmTk1HVHF1K2JtdjJ0V1JzOXd5eGZqVzBZOUFXaExtamJlYU92NzlhblRvTDdDYiJ9 [geraadpleegd 20.04.2022]

van der Zee 2017 – Renate van der Zee: ‘Amsterdammers v tourists: ‘It’s worst when they throw up in your plant box’’. In: *The Guardian*, 01.11.2017. URL: <https://www.theguardian.com/cities/2017/nov/01/amsterdam-tourists-worst> [geraadpleegd 23.04.2022]

Z. n. 2018a – Z. n.: ‘Molenbewoners Kinderdijk in actie tegen massatoerisme’. In: *NOS*, 09. 11. 2018. URL: <https://nos.nl/artikel/2258519-molenbewoners-kinderdijk-in-actie-tegen-massatoerisme> [geraadpleegd 09.04.2022]

Z. n. 2018b – Z. n.: ‘Bewoners molens Kinderdijk in actie vanwege horden toeristen’. In: *RTL Nieuws*, 09. 11. 2018. URL: <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/4479511/bewoners-molens-kinderdijk-willen-af-van-horden-toeristen-actie> [geraadpleegd 09.04.2022]

Z. n. 2020a – Z. n.: ‘Toerist in eigen land: Bezoek aan de Zaanse Schans’. In: *Is het nog ver?*, 27. 12. 2020. URL: <https://www.ishetnogver.nl/nederland/bezoek-aan-de-zaanse-schans/> [geraadpleegd 10.04.2022]

Z. n. 2020b – Z. n.: ‘2019: 48 miljoen bezoeken aan 50 grootste dagattracties’. In: *Respons*, 06. 05. 2020. URL: <https://respons.nl/2019-48-miljoen-bezoeken-aan-50-grootste-dagattracties/> [geraadpleegd 10.04.2022]

Z. n. 2022a – Z. n.: ‘Toenemende stroom toeristen in de Zaanstreek: Een vloek of een zegen?’. In: *Zaan Business*. Z. j. URL: <https://www.zaanbusiness.nl/toenemende-stroom-toeristen-in-de-zaanstreek-een-vloek-of-een-zegen/> [geraadpleegd 10.04.2022]

Z. n. 2022b – Z. n.: ‘Enjoy the flowers, respect our pride’. In: *Holland*. Z. j. URL: <https://www.holland.com/global/tourism/holland-stories/flowers/selfie-amid-the-tulips-these-are-the-dos-and-donts.htm> [geraadpleegd 15.04.2022]

Z. n. 2022c – Z. n.: ‘Bollenkwekers waarschuwen toeristen: ‘Ga niet in de velden staan’’. In: *RTL Nieuws*, 25.03.2022. URL: <https://www.rtlnieuws.nl/editienl/artikel/5296947/toeristen-vernielen-bloemen-velden-van-bollenstreek-verleiding-voor> [geraadpleegd 15.04.2022]

Z. n. 2022d – Z. n.: ‘Bollenvelden bezoeken: waar er wanneer is het mogelijk?’ In: *Grijs op rijs*. Z. j. URL: <https://www.grijsopreis.nl/bollenvelden-bezoeken/#waar-kun-je-de-bollenvelden-bezoeken> [geraadpleegd 15.04.2022]

Videobronnen

Francis 2018 – Justin Francis: *Crowded out. The story of overtourism*. 01.07.2018. URL: <https://www.responsibletravel.com/copy/overtourism-documentary#idc-cover> [geraadpleegd 25.03.2022]

Resumé in het Tsjechisch

Tato bakalářská práce se zabývá nadměrným turistickým ruchem na území Nizozemska. Vzhledem k neustále rostoucímu cestovnímu ruchu a četnosti cestování po celém světě je téma této práce velmi aktuální a týká se také Nizozemska jakožto oblíbené destinace mnoha turistů.

První kapitola je věnována odborné rešerši problematiky nadměrného cestovního ruchu, vymezení pojmu, příčinám, důsledkům a možným strategiím řešení nadměrného cestovního ruchu.

Druhá kapitola se zabývá nadměrným cestovním ruchem přímo v Nizozemsku. Čtenář se dozví, v jaké míře a kde konkrétně se Nizozemsko potýká s tímto fenoménem. Dále jsou na těchto konkrétních místech zkoumány aspekty nadměrného cestovního ruchu. Z jakého důvodu se místo potýká s nadměrným cestovním ruchem, jaké důsledky má nadměrný cestovní ruch na danou destinaci a jak se tyto důsledky řeší.

Cílem této práce je objasnit problematiku nadměrného cestovního ruchu a zjistit, jaké jsou konkrétní příklady nadměrného cestovního ruchu v Nizozemsku. Za tímto účelem bylo použito mnoho citací a statistických dat, které podpírají uváděné myšlenky a fakta.

Hlavním výsledkem práce je objasnění problematiky nadměrného cestovního ruchu jednak obecně, jednak se zaměřením na Nizozemsko a jeho jednotlivé destinace.

Resumé in het Engels

This bachelor thesis deals with overtourism in the Netherlands. Due to the ever-increasing tourism and the frequency of travel around the world, the topic of this thesis is relevant and also concerns the Netherlands as a popular destination for many tourists.

The first chapter is dedicated to expert research on the issue of overtourism, defining the concept, causes, consequences, and possible strategies to deal with overtourism.

The second chapter deals with overtourism in the Netherlands itself. The reader will find out to what extent and where the Netherlands is specifically dealing with this phenomenon. Furthermore, aspects of overtourism are examined in specific locations. For what reason the location faces overtourism, what consequences overtourism has on a given destination and how these consequences are addressed.

The aim of this thesis is to clarify the issue of overtourism and to find out what are specific examples of overtourism in the Netherlands. In order to achieve this goal, many references and statistical data are used to support the ideas and facts presented.

The main result of the thesis is the clarification of the issue of overtourism, both in general and with a focus on the Netherlands and its particular destinations.

Anotace

Jméno autora: Karolína Bergerová

Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra nederlandistiky

Název bakalářské práce: Overtoerisme in Nederland

Anglický název bakalářské práce: Overtourism in the Netherlands

Český název bakalářské práce: Nadměrný cestovní ruch v Nizozemsku

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Kateřina Křížová, Ph.D.

Počet znaků: 71 685

Počet stránek: 43

Počet příloh: 0

Počet použitých titulů: 56

a) literární zdroje: 2

b) internetové zdroje: 53

c) videa: 1

Klíčová slova: overtoerisme, overcrowding, massatoerisme, Nederland, Amsterdam

Krátká charakteristika: Tato bakalářská práce se zabývá nadměrným turistickým ruchem (nizozemsky: *overtoerisme*), který je v posledních letech stále častěji zmiňován v souvislosti s rostoucím trendem a četností cestování po celém světě. Tento trend je aplikován na Nizozemsko, které je velmi oblíbenou destinací zahraničních i domácích turistů, a na konkrétní příklady míst v Nizozemsku potýkajících se s nadměrným cestovním ruchem.